

ES
REDZU
ZEMI,
KUR
TĒJAS
KOKS
ZIED

茶
树
花
开
的
国
度

UDK 908(510)+94(510)

Es 001

Sastādītāja *Arta Poriete*

Literārā redaktore *Līga Krūmiņa*

Redaktore bibliogrāfe *Jana Klebā*

Mākslinieciskais iekārtojums *Gunta Plotka*

Izmantoti Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas fotomateriāli

Uz vāka – mākslinieka Kārļa Sūniņa ilustrācija no grāmatas
Li Tai-Pe. Bambusniedru ieleja. Rīga, 1961

《李白诗选》(1961年)

Katalogs izdots ar Ķīnas Tautas Republikas
vēstniecības Latvijā atbalstu

© Gunta Plotka, mākslinieciskais iekārtojums, 2006

© Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, 2006

ISBN 9984-538-84-2

E S R E D Z U Z E M I ,
K U R T Ē J A S K O K S
Z I E D

Ķīnas un Latvijas kultūru saskarsme

Izstāde Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā
2005. gada 5. septembris – 30. septembris

Es redzu zemi, kur tējas koks zied

Ķīnas un Latvijas kultūru saskarsme

2005. gada 5. septembrī Latvijas Akadēmiskā bibliotēka sadarbībā ar Ķīnas Tautas Republikas vēstniecību Latvijā atklāja literatūras izstādi, kuras mērķis bija iepazīstināt ar seno kultūras valsti Ķīnu, kā arī atcerēties tos latviešus, kuriem šī tālā valsts kādu laiku bija mītnes zeme. Grāmatas un publikācijas presē piedāvā ieskatu informācijā par Ķīnas vēsturi, kultūru, mākslu un sadzīvi no senākiem laikiem līdz mūsdienām. Ieskicēta ir arī Latvijas un Ķīnas diplomātisko attiecību izveidošanās.

Latviski pirmās ziņas par tālo Austrumu valsti literatūrā parādās 18. gadsimta beigās. Bieži vien tie ir īsi, etnogrāfiski apraksti par tautas ierašām, svētkiem, tradīcijām. 1796. gadā Gothards Frīdrihs Stenders (Vecais Stenders, 1714–1796) savā “Augstas gudrības grāmatā no pasaules un dabas” dažas rindas veltījis arī ķīniešu valstij, uzsverot, ka tā ir tik liela kā visa Eiropas zeme.

Ilgus gadus Ķīnā un Tālajos Austrumos nodzīvojis latviešu valodnieks, etnogrāfs, tulkotājs Pēteris Šmits (1869–1938). Savu pirmo ilgo ceļojumu viņš apcerējis rakstā “Ceļojums no Pēterburgas līdz Pekinai”, kas publicēts “Mājas Viesa Mēnešrakstā” (1897). Turpat iespiestas arī viņa daudzās “Vēstules no Ķīnas” (1897, 1898 un 1899). 1898. gadā profesors Pekinas universitātē bijis krievu valodas pasniedzējs. Pateicoties sarakstītajai ķīniešu valodas mācību grāmatai, daudzajiem tulkojumiem no ķīniešu valodas, Pēteris Šmits ierindojušies ievērojamāko pasaules sinologu vidū.

19. gadsimta beigās Ķīna kļūst par to latviešu mītnes zemi, kuri kā Krievijas impērijas pilsoņi devās strādāt Ķīnas Austrumu dzelzceļa būvē (1898–1903). Latvieši tur strādāja par inženieriem, tehniķiem, kvalificētiem strādniekiem. 1908. gadā Harbinā nodibinājās luterāņu draudze – vecākā latviešu organizācija Āzijā, 1912. gadā – Harbinas Latviešu biedrība. Vēlāk latvieši Ķīnā iecēlojuši pa lielākai daļai Pirmā pasaules kara un Krievijas revolūcijas laikā. Tā Mandžūrijā, pēc Vilberta Krasnaja ziņām, 1920. gadā dzīvoja ap 2500 latviešu. Kad nodibinājās Latvijas valsts, lielākā daļa bēgļu centās nokļūt atpakaļ dzimtenē. Pēc latviešu bēgļu repatriācijas 20. gadsimta 20. gadu vidū Ķīnā palika apmēram tūkstotis latviešu. Latvijas valsts neatkarību Ķīna atzina 1923. gadā. Izstādē apskatāms 1939.–[1940.] gada Tjaņcziņas (Ķīna) Latviešu biedrības literārās sekcijas izdevums “Dzimtenes Atskaņas” – žurnāls – tēvijai, latviešiem, latvietībai. Žurnālā atspoguļota

Ķīnas latviešu biedrību darbība, publicēti literāri sacerējumi, pārdomas un apraksti par Ķīnu un Latviju. Latviešu likteņus Ķīnā izstādē ataino publikācijas presē, atmiņu stāsti, senas fotogrāfijas. Nevar nepieminēt 2000. gadā iznākušo sinologa Edgara Kataja grāmatu "Zem desmit valstu karogiem". Viņš ar cieņu un pietāti atceras paša pieredzēto un piedzīvoto Ķīnā, kur pavadījis pirmos 33 savas dzīves gadus.

Latviešiem Ķīna ir tāla un brīnumaina pasaku zeme, tādēļ izstādes nosaukumā ir rindas no mums tik tuvās Kārļa Skalbes pasakas "Kaķīša dzirnavas" (1913): "Es redzu zemi, kur tējas koks zied, un zilus karaļa svārkus, kuros lokās zelta pūķis". Zinātniski pētījumi, ceļojumu apraksti, ķīniešu folkloras un daiļliteratūras tulkojumi, filozofija, māksla un sadzīve aizved mūs meklējumos un atklājumos. No senām kartēm, 17. gadsimta farmakoloģijas grāmatām ķīniešu valodā līdz mūsdienu pavārgrāmatām un austrumu cīņas mākslai. Un tas viss atrodams grāmatā – pasaules gudrības simbolā. Tieši senie Ķīnas amatnieki mūsu ēras 105. gadā izgudrojuši papīru. Šai noslēpumainajai valstij pieder pieci lieli atklājumi: papīrs, grāmatu iespiešana, kompass, šaujampulveris un zīds.

Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas plašais grāmatu un seno rokrakstu klāsts ļauj palūkoties uz šo tālo zemi, tās čaklajiem un gudrajiem cilvēkiem. Izstādes mērķis nebija eksponēt visu bibliotēkā esošo literatūru un sniegt pilnīgu bibliogrāfiju, bet gan radīt interesi un iespēju mēģināt iepazīt un saprast tautu, kurai ir tik milzīga vēsture. Savu skatījumu uz mūsdienu moderno Ķīnu sniedza tulkotājas Zanes Mellupes un fotomākslinieka Imanta Prēdeļa fotoattēli, tie izstādi atdzīvināja un padarīja krāsaināku. Izstāde kā sīks, no Lielā Zīda ceļa atiris pavediens ritinās no Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas uz tālo Ķīnu.

Materiālu izkārtojums izstādē un katalogā ir hronoloģisks tēmu un notikumu robežās. Tas piedāvā iespēju labāk pamanīt abu zemju kultūras saskarsmes attīstību.

Izstādes autore
Arta Poriete,
LAB Misiņa bibliotēkas galvenā bibliogrāfe

Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere un Ķīnas vēstnieks Latvijā Czi Janči (Ji Yanchi) izstādes atklāšanā 2005. gada 5. septembrī.
拉脱维亚科学院图书馆与中国驻拉脱维亚大使季雁池出席展览开幕式（2005年9月5日）

Izstādes atklāšanā 2005. gada 5. septembrī.
2005年9月5日展览开幕

茶树花开的国度

中拉文化交流文献展

拉脱维亚科学院图书馆

二00五年九月五日至三十日

茶树花开的国度

中国与拉脱维亚文化交流文献展前言

2005年9月5日，拉脱维亚科学院图书馆与中华人民共和国驻拉脱维亚大使馆联合举办了“中拉文化交流文献展”。此展之目的，是向拉脱维亚人民介绍中华文化的深厚底蕴，并唤起人们对那些曾在这个遥远国度中生活过的拉脱维亚人的回忆。此次所展出的书籍、文章，其时间跨度从古至今，涵盖历史、文化、艺术及日常生活等方方面面，亦收录了部分有关中拉外交关系的片断。

从18世纪末期起，拉文典籍中开始出现中国—这个遥远的东方古国的名字，从民俗学视角对中国的风物人情给予简短描绘。如斯滕德尔斯 (Gothards Fridrihs Stenders 1714-1796) 在其《世界及自然文明》一书中写道，“中国的辖域大致相当于整个欧洲”。

拉脱维亚语言学家、民俗学家、翻译家彼得利斯·施密茨 (Peteris Smits 1869-1938) 曾在中国及远东地区长期生活，1898年曾受聘出任京师同文馆俄文讲师。1897年，他在《家乡来客》月刊上发表了游记《从彼得堡到北京》，1897-1899年间又陆续刊登了他的通信集《中国信札》。施密茨教授以其所撰中文教科书和丰富译作跻身于世界知名汉学家之列。

从19世纪末起，拉脱维亚人作为沙俄公民参加了中东铁路的修建，并从此开始踏上中国土地。迁居中国的拉脱维亚人主要成分是工程师、技师、熟练工人等。1908和1912年，拉脱维亚人在亚洲地区最早的社团组织—“路德教会”、“拉脱维亚人协会”先后在哈尔滨成立。第一次世界大战及俄罗斯革命期间，拉脱维亚人大量涌入中国。据维尔伯特 (Vilberts) 的《红色消息》记载，当时在满州地区生活着大约2500名拉脱维亚人。拉宣布建国后，许多拉人重返故土，但截止20年代中期，仍有一千余名留在了中国。中国于1923年承认了拉脱维亚独立。此书所录天津拉脱维亚人协会文献部1939-1940年间出版的拉文杂志《祖国回音》，全面反映了拉脱维亚人及其社团在

华活动和拉中两国当时的社会状况。而此展收录的其他报刊消息、回忆文章和老照片则生动再现了拉脱维亚人在华的际遇和命运。尤值一提的是，拉汉学家艾德加尔斯·卡泰 (Edgars Katajs) 于2000年出版的著作《在十国旗下》，书中满怀尊敬乃至虔诚地回忆起作者在华生活的33年岁月。

对拉脱维亚人而言，中国是一个遥远而神奇的童话世界。故本展引用了拉脱维亚喜闻乐见的童话作家卡尔利斯·斯卡尔别 (Karlis Skalbe) 的童话《猫磨坊》(1913年) 中的片断：“我看见那茶树花开的国度，蓝色皇袍上金龙旋舞”。丰富的著述、游记、译作及有关哲学、艺术和日常生活的文献将我们引入一个探索与发现的世界。从古地图、十七世纪出版的《本草纲目》到介绍当代中国厨艺、武术的书籍，这一切都以书籍这一世界文明的象征为载体。而承载书籍的造纸术正是中国匠人在公元105年的发明。造纸、印刷、司南、火药、丝绸这五大发明均归于中国这方神秘的土地。

拉脱维亚科学院图书馆丰富的藏书和手稿为读者创造了了解遥远中国及其勤劳、聪慧的人民的机会。本展在力求展示科学院图书馆现有涉华文献全貌的同时，更希籍此激发人们对历史悠久的中国的兴趣。年轻翻译家冉娜 (Zane Mellepe) 和摄影家普列德利斯 (Imants Predelis) 所提供的照片，亦使本展增色不少。此次展览恰似一条从古“丝绸之路”发源的长线，从拉脱维亚一直通向遥远的中国。

展览及目录中所录资料以题材为经，时间为纬，以便更清晰地展示两国文化交流与发展的脉络。

展览作者

阿尔塔·波里艾婕 (Arta Poriete)

拉脱维亚科学院图书馆古籍部专家

E X H I B I T I O N

I S E E T H E L A N D W H E R E
T H E T E E - S H R U B B L O S S O M S

Interrelation of the Chinese and Latvian cultures

On 5 September 2005, the Latvian Academic Library together with the Embassy of the People's Republic of China to Latvia opened an exhibition. Its aim was to acquaint the visitors with China, the country with an ancient culture, and to remember those Latvians who have lived in this far distant country. Books and publications in periodicals gave an idea on the history, culture, art and mode of life of China from ancient times to nowadays. The development of diplomatic relations between Latvia and China was also outlined.

Information on this distant East Asian country was first published in the Latvian language in the end of the 18th century. They were short, ethnographic descriptions of the customs, festivities and traditions of the people of China. In 1796, Gothard Friedrich Stender (1714–1796) wrote a few lines on China in his book *Augstas gudrības grāmata no pasaules un dabas* (Book of High Wisdom about the World and Nature), and he stressed that it was as big as the whole Europe together.

Pēteris Šmits (1869–1938), Latvian linguist, ethnographer and translator, lived in China and the Far East for many years. He described his first long journey in the article *Ceļojums no Pēterburgas līdz Pekinai* (Journey from Petersburg to Peking) that was published in the magazine *Mājas Viesa Mēnešraksts* (1897). The same magazine also published his many *Vēstules no Ķīnas* (Letters from China) in 1897, 1898 and 1899. In 1898, Professor Šmits taught the Russian language at the Peking University. Professor Šmits wrote a textbook of the Chinese language, made many translations from Chinese and therefore can be ranked among the outstanding sinologists of the world.

In the end of the 19th century, China became home country for those Latvians who, as citizens of Russian Empire, worked in the building of the China Eastern Railway (1898-1903). Latvians worked there as engineers, technicians and qualified workers. Latvian Lutheran parish (the oldest Latvian organization in Asia) was founded in Harbin in 1908 and Harbin Latvian Society in 1912. A number of Latvians arrived in China during WWI and Russian revolution. According to Vilberts Krasnajs' records about 2500 Latvians lived in Manchuria in 1920. When the independent Latvia was founded the majority of refugees tried to return to their fatherland. After the repatriation of the Latvian refugees in the 1920s, about one thousand Latvians remained in China. China recognized independence of Latvia in 1923. The magazine *Dzimtenes Atskaņas*, published by the Latvian Society Literary Section, was dedicated to Latvia, Latvians and their service of their

country. The magazine gave information about China Latvian Societies and their work, published literary works, reflections and descriptions on China and Latvia. Copies of 1939–[1940] were displayed in the exhibition. The fates of Latvians in China were reflected by publications in periodicals, memoirs and old photographs. The book *Zem desmit valstu karogiem* (Under the Flags of Ten States) by the sinologist Edgars Katajns, published in 2000, has to be singled out. Katajns describes his experiences with respect and reverence for China, where he spent the first 33 years of his life.

Latvians consider China is a faraway and miraculous fairy-tale land, therefore the title of the exhibition was borrowed from the popular fairy-tale *Kaķiņa dzirnavas* (Pussy's Water Mill) by Kārlis Skalbe (1913): "I see the land where the tee-shrub blossoms and the emperor's blue robes, with golden dragons writhing in their folds". Scientific research, descriptions of journeys, translations from Chinese folklore and fiction, philosophy, art and mode of life lead us to searches and bring findings. From ancient maps, 17th century pharmacology books in Chinese to nowadays cookbooks and Chinese art of wrestling and self-defence – everything that can be found in a book – symbol of the world's wisdom. These were ancient Chinese craftsmen who invented paper in 105 A.D. This miraculous country has five big discoveries: paper, book printing, compass, gunpowder and silk.

The big collections of books and old manuscripts of the Latvian Academic Library give possibility to learn about this distant country, its hard-working and wise people. The aim of the exhibition was neither to display all the literature found in the collections nor to give complete bibliography, but to foster interest and to give everybody an opportunity to try to learn and understand the land and its people that have so rich history. Photographs by the translator Zane Mēlupe and the photograph Imants Prēdelis gave the authors' point of view on the modern China and made the exhibition attractive and more colourful. The exhibition was like a fine thread from the Big Silk Road stretching from the Latvian Academic Library to the faraway China.

The material of the exhibition and the catalogue is arranged chronologically within the themes and events. Thus it helps to follow the development of the interrelation of the Chinese and Latvian cultures.

The exhibition author Arta Poriete,
Principal bibliographer,
Misiņš' Library of the Latvian Academic Library

Džemmas Skulmes un Ojāra Ābola ilustrācijas Kārļa Skalbes grāmatai "Kaķiša dzirnavas". Rīga, 1960.
卡尔利斯·斯卡尔别的童话《猫磨坊》（1960年）

Es redzu zemi, kur tējas koks zied...

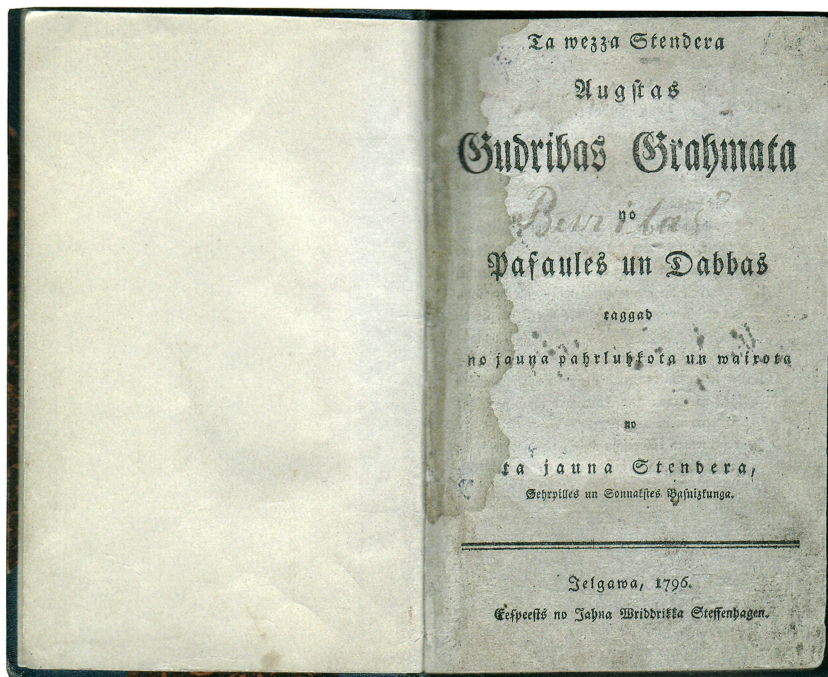
我看见那茶树花开的国度

Es redzu zemi, kur tējas koks zied, un zilus karaļa svārkus, kuros lokās zelta pūķi. Es redzu, ka viņus planda vasaras vējš. Karalis iet caur dārzu uz savu alabastra lapeni. Tur viņu gaida divpadsmit dāmu, divpadsmit dzeltenu tējas rožu līkām, sapņos noreibušām acīm. Viņi dzer tēju no mazām porcelāna tasēm, uz kurām uzgleznotas mazas dāmas ar līkām, zeltbrūnām acīm, kuras redz tikai teikas.

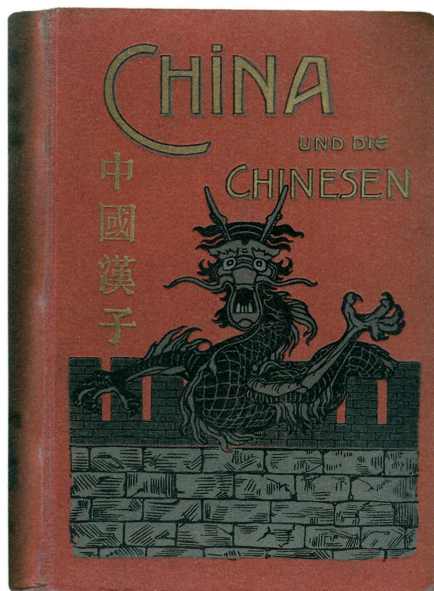
Kārlis Skalbe

Kaķīša dzirnavas. Rīga, 1960.

1. Skalbe K. Kaķīša dzirnavas / māksl. Dž. Skulme, O. Ābols. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1960. – [29] lpp.: il.
2. Merian M. China // Gottfried J. L. [Abelin P.] Neue Archontologia Cosmica. – Frankfurt: [1638]. – S. 677–692.
3. Asia // Schreiber J. G. Atlas selectus von allen Königreichen und Ländern der Welt. – [Leipzig: Schreiber u. Schreiber Erben, 1749]. – S. [5].
4. Āzija // Stenders G. F. Augstas gudrības grāmata no pasaules un dabas. – Jelgava: J. F. Stefenhāgens un dēls, 1796. – 73. lp.
5. Записки, надлежащая до истории наук, художеств, нравов, обычаев и проч. китайцев, сочиненные проповедникам веры христианской в Пекине: [в 4 т.] / издан[ы] в Париже с воли и одобрения короля в 1776–[1778]; на российской же язык переложен[ы] в 1785–[1787] году, губернии Московской, Клинской округи в сельце Михалеве [Михаилом Веревкиным]. – Москва: Университетская типография, 1786–1788. – Сēj. 1.–2. iesiets kopā (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. 24259).
T. 1. – 1786. – [4], 346 с.
T. 2. – 1786. – 267, [3] с., [10] л. ил.
6. Kādi brangi svētki, pavasara iesākumā, tiem ķīniešiem ir? // Tas Latviešu Ļaužu Draugs. – Nr. 22 (1832, 27. maijs), 85.–88. lpp.
7. P. M. No Ķīnu zemes // Latviešu Avīzes. – Nr. 13 (1851, 29. marts), 51.–52. lpp.
8. Ķīnezeru jeb Ķīnas, Zin- jeb Katai- valsts // Šulcs R. Āzijas lantkartes izstāstīšana. – Jelgava: J. F. Stefenhāgens un dēls, 1855. – 78.–91. lpp.

Vecais Stenders "Augstas gudribas grāmata no pasaules un dabas". Jelgava, 1796.
斯滕德尔斯《世界及自然文明》（1796年）

9. Zīnieši [ķīnieši] // Sēta, daba un pasaule. – Tērbata: H. Lākmanis, 1860. – 1. sēj., 13.–16. lpp.
- [..] *Ķīnieši savus laukus tik smalki apstrādā, ka viņi visi ātrāk par dārzniekiem nekā par arājiem turami. Nav nekāds zemes stūrītis, ko viņi neapstrādā, ir paši ūdeņi viņiem der par druvām.*
Sēta, daba un pasaule. 1. sēj. Tērbata, 1860.
10. E. F. Z. Ķīniešu ieražas // Latviešu Avīzes. – Nr. 11 (1866, 17. marts), 85.–86. lpp.
11. Kosaks E. Eduards Hildebrants Ķīnā: 1. sēj. – Rīga: V. F. Hekers, 1876. – 115 lpp. – Autors grām. nav uzrādīts.
12. Kosaks E. Eduards Hildebrants Ķīnā: 2. sēj. – Rīga: V. F. Hekers, 1877. – 78 lpp. – Autors grām. nav uzrādīts.
13. Viljamsone. Pa Ķīnas lielceļiem: [ceļojuma apraksts]. – Rīga: J. A. Freijs, 1895. – 84 lpp.: il.
14. K. V. Kā ķīnieši dzīvo. – Rīga: Rīgas Latv.[iešu] biedrības Zinību komisijas Derīgu grāmatu apg. nodaļa (G. Kalniņš un I. Deičmanis), 1896. – 40 lpp. – (Zemes un tautas; 1. sēj.).
15. Ceļojums uz Ķīnu. – (Mūsu zemes lode un viņas apdzīvotāji: 3. grām.). – Teksts 117.–124. lpp. // Jaunais Kurzemes un Vidzemes latviešu kalendārs uz 1899. gadu, kam ir 365 dienas. – Liepāja: K. Ukstiņš, 1898.
16. Navarra B. China und die Chinesen: Auf Grund eines 20jährigen Aufenthaltes. – Bremen: M. Nössler & Co, 1901. – 1184 S.: Ill.
17. Cimmermanis V. F. A. Ķīna. – (Mūsu zemes lode un viņas apdzīvotāji: 7. grām.). – Teksts 16.–34. lpp. // Jaunais Kurzemes un Vidzemes latviešu kalendārs uz 1903. gadu, kam ir 365 dienas. – Liepāja: K. Ukstiņš, 1902.
18. Ķīna // Uštomskis E. Viņa Ķeizariskās Majestātes Ķeizara Nikolaja Aleksandroviča austrumu zemju ceļojums. – Rīga: E. Plates, 1904. – 106.–134. lpp.: il.
19. China // Sievers W. Asien. – Leipzig und Wien, 1904. – (Allgemeine Länderkunde; XI), S. 340–379: Ill.
20. Par Ķīnas un ķīniešu tautas raksturu // Rīgas Avīze. – Nr. 118 (1904, 28. maijs), [1.] lpp.

Tējas kastes etiķete no Honkongas, ap 1900. gadu.
Attēls Gēka R. grāmatā "Tēja". Rīga, 2001.
1900年的茶叶盒标签 (香港)

Ķīnieši ir pārlieku strādīgi un izturīgi, it īpaši kā zemkopji. Strādībā un zemes rūpīgā apkopšanā viņiem uz visas pasaules nav līdzīga. Viņu otrā ievērojamā īpašība ir tirdzniecības gars.

Rīgas Avīze. 1904., Nr. 118.

21. Ķīna // Amerikas latviešu luterāņu kalendārs 1913. gadam. – [Bostona: J. Zībergs, b. g.]. – (1913), 40.–64. lpp.: il.
22. Ķīna // Konversācijas vārdnīca. – Rīga: R.L.B. Derīgu grāmatu nodaļa, 1908 (drukājis G. Landsbergs, Jelgavā). – 2. sēj.: Grocijs–latvieši, 1725.–1733. sl.
23. Ķīna // Latviešu konversācijas vārdnīca. – Rīga: A. Gulbis, 1933.–1934. – 10. sēj.: Krievu raksts–Latvija, 19535.–19567. sl.: il.
24. Ķīna // Zeme un tautas. – Rīga: Grāmatu draugs, 1931. – 4. sēj., 339.–395. lpp.: il.
25. Pie geišām un kulijiem // Apkārt zemes lodei: ceļojuma aprakstu enciklopēdija. – Rīga: Grāmatu draugs, 1936. – 2. sēj., 10. grām., 329.–352. lpp.: il.

*Tikai plašumā nonācis, cilvēks ierauga
sava līdzšinējā redzesloka šaurumu.*

Ķīniešu sakāmvārds

Senās Ķīnas vēsture, atklājumi un brīnumi

中国古代历史和发明创造

Ķīnas parastais tautas nosaukums – Tschung – kouh – Viduszeme.

1. Ķīnieši // Gibeiks J. Pasaules stāstiņi jeb katram vērā liekami, patiesi notikumi, no pasaules iesākuma līdz mūsu dienām. – Jelgava: J. F. Stefenhāgens un dēls, 1866. – 18.–19. lpp.
2. Ķīna // Pasaules vēsture / A. Grīna red. – Rīga: Grāmatu draugs, 1929. – 1. sēj.: Senie laiki, 40.–48. lpp.: il.
3. Ķīna // Pasaules vēsture / A. Grīna red. – Rīga: Grāmatu draugs, 1929. – 2. sēj.: Viduslaiki. Jauno laiku sākums, 348.–355. lpp.: il.
4. Ķīna – “Pasaules centrs” // Mailza L. Ilustrēts pasaules vēstures atlants. – Rīga: Zvaigzne ABC, [1999]. – 48.–49. lpp.: il.

Lielais Ķīnas mūris. Gravīra pēc T. Alloma zīm. grāmatā C. Pelle, [T. Allom] "L'Empire Chinois [...]".
London, Paris. Vol. 1, pt. [1], pie 44. lpp.
长城 (选自《中华帝国版画集》)

Tējas šķirošana. Gravīra pēc T. Alloma zīm. grāmatā C. Pelle, [T. Allom] "L'Empire Chinois [...]".
London, Paris. Vol. 1, pt. [1], pie 12. lpp.
制茶 (选自《中华帝国版画集》)

5. Senā Indija un senā Ķīna // Misāns I., Pāvulāne V., Vijups A. Pasaules vēsture vidusskolai: eksperimentāla mācību grām. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. – I d., 110.–129. lpp.: il.
6. Senā Indija un senā Ķīna // Misāns I., Pāvulāne V., Vijups A. Pasaules vēsture vidusskolai: hrestomātija: mācību līdzeklis. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. – I d., 55.–65. lpp.
7. Senā Ķīna // Purēns V. Pasaules vēsture pamatskolai. – Rīga: Raka, 2002. – 1. d.: Senie laiki, 92.–107. lpp.: il.
8. Pelle C., [Allom T.] L'Empire Chinois, illustré d'après des dessins pris sur les lieux par Thomas Allom, avec les descriptions des mœurs, des coutumes, de l'architecture, de l'industrie, & du peuple Chinois depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours: [4 vol.]. – London; Paris: Fisher; Son, [1843–1845?]. – Sēj. 1.–2. iesiets kopā (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. 33931).
Vol. 1. – [1843]. – 68, 3 p., 26 p. ill.
Vol. 2. – [1843]. – 76 p., 31 p. ill.
9. Pelle C., [Allom T.] L'Empire Chinois, illustré d'après des dessins pris sur les lieux par Thomas Allom, avec les descriptions des mœurs, des coutumes, de l'architecture, de l'industrie, & du peuple Chinois depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours: [4 vol.]. – London; Paris: Fisher; Son, [1843–1845?]. – Sēj. 3.–4. iesiets kopā (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. 33932).
Vol. 3. – [1845?]. – 76 p., 32 p. ill.
Vol. 4. – [1845?]. – 74 p., 32 p. ill.
10. Martins V. Ķīniešu atradumi mākslā un zinātnē // Mājas Viesa Mēnešraksts. – Nr. 5 (1899), 341.–345. lpp.

Liels Ķīnas mūris vijas cauri visai valstij 6400 km garumā. Mūris celts 2100 gadus, un to cēluši miljoniem karavīru un strādnieku, tā sākotnējā vēsture attiecināma vismaz uz 5. gs. p. m. ēras.

*Kā pūķis sastindzis tu guli tūkstots gadu,
Visapkārt lauki, kalni, klintis, mežs
Un stepju bezgalību... Jūtot bezgalību
Tam pāri senlaiki vēl savu elpu dveš...*

*Fr. Lācis
Dzej. "Ķīnas mūris"*

11. Liels Ķīnas mūris: aiz Aizliegtās pilsētas // Mistērija. – Nr. 1 (2000), 8.–9. lpp.
12. Grabis J. Garākā nocietinājuma siena pasaulē – Liels Ķīnas mūris // Māja. Dzīvoklis. – Nr. 2 (2002), 10.–13. lpp.

Pūka laišana devītā mēneša devītā dienā.
 Gravīra pēc T. Alloma zīm. grāmatā C. Pelle, [T. Allom] "L'Empire Chinois [...]".
 London, Paris. Vol. 4, pie 9. lpp.
 放风筝 (选自《中华帝国版画集》)

13. Eihmanis K. Rietumos nav draugu jeb īsa Zīda ceļa vēsture // Kultūras Forums. – Nr. 14 (2005, 15./22. apr.), 4. lpp.

Garu, no audekla darinātu krāsainu "nezvēru" uz koka mietiem nesa kādi divdesmit jaunekļi. Priekšā viens iet ar spilgtu, sarkanzeltainu saules lodi – arī uz mieta. Atskan komanda, un pūķis locīdamies gan pa kreisi, gan pa labi, te ceļoties augšā, te krītot lejā vai griežoties ārpriekšā virpulī, cenšas aprīt viņam priekšā deļojošo saulīti. Bet veltīgas ir pūķa pūles. Saule paliek neskarta, jo tuvojas pavasaris un tai jāsilīda zemīte, lai centīgie ķīniešu arāji varētu sākt lauku darbus. Tāda pūķa deļā tiešām ir liela māksla, bet vai ir kaut kas tāds, ko ķīniešiem nevarētu apgūt?

*E. Katajcs
 Zem desmit valstu karogiem. Rīga, 2000.*

14. Ķīniešu ābece – tautas dvēseles atspulgs // Atpūta. – Nr. 706 (1938), 27. lpp.
15. Bambusa plāksnītes, papīrs un tuša Ķīnā // Karulis K. Raksts un rakstīšanas līdzekļi gadu tūkstošos. – Rīga: LPSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība, 1962. – 71.–76. lpp.

Senajā Ķīnā papīra izgatavošanai savāktos materiālus vispirms mazgāja un vārīja kopā ar kaļķiem un zeltu, pēc tam sīki sasmalcināja īpašās rokas dzirnavās. Masai piejauca ūdeni un šo masu iepildīja formā. Pēc tam iegūto papīra loksni presēja un žāvēja. Uz papīra rakstītos tekstus sākumā glabāja rituļos, vēlāk salocīja grāmatas formā.

Karulis K.

Raksts un rakstīšanas līdzekļi ... Rīga, 1962.

16. Karnups Ā. Porcelāna izstrādājumi ārpus Eiropas. Ķīna // Mākslas vēsture / V. Purviša red. – Rīga: Grāmatu draugs, [b. g.]. – 3. sēj.: Lietājamās mākslas, 457.–459. lpp.

Porcelānu gatavo no kaolīna, laukšpata un kvarca, tos sajaucot noteiktās attiecībās un apdedzinot 1400 grādu C temperatūrā. Ķīnieši šo tehnoloģiju apguva jau 13. gadsimtā. Attīstoties Ķīnas tirdzniecības sakariem ar Eiropu, tēja un porcelāns, saukts arī par balto zeltu, ātri kļuva populārs šajā pasaules daļā.

R. Geks

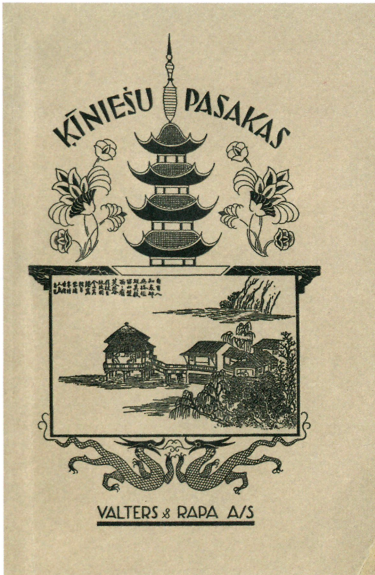
Paaudze pēc paaudzes nāk un iet, bet senču tikumi šē dzīvo mūžīgi. Tie ir tikpat veci, cik veca pati Ķīna.

Latvijas Kareivis. 1925., Nr. 216.

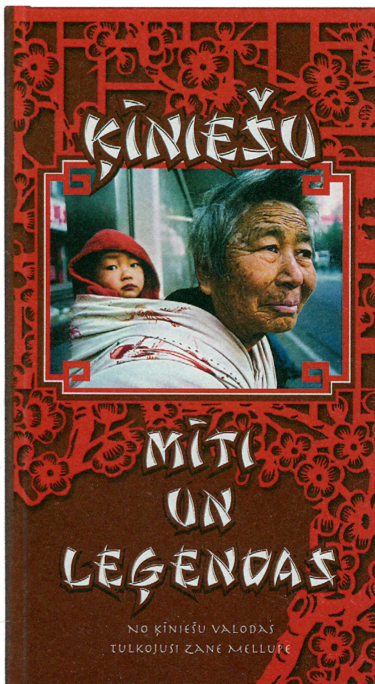
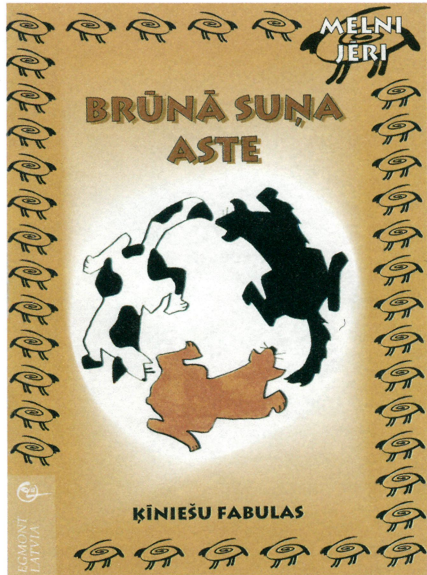
Ķīniešu folklorā

中国民俗

1. Ķīniešu mitoloģija // Mitoloģijas enciklopēdija. – Rīga: Latvijas enciklopēdija, 1994. – 2. sēj., 151.–163. lpp.: il.
2. [Ķīniešu mīti] // Filips N. Pasaules tautu mīti. – Rīga: Zvaigzne ABC, 1998. – 22.–23., 52., 151. lpp.: il.
3. Šmits P. Ķīniešu pasakas. – Rīga: Valters un Rapa, 1936. – 150 lpp.: il.
4. Hu – Ta – Čens: (ķīniešu pasaka) // Mazās Jaunības Tekas. – Nr. 11 (1925), 277.–287. lpp.: il.
5. Vecā Binga papugailis // Mazās Jaunības Tekas. – Nr. 3 (1925), 175.–180. lpp.: il.
6. Par godīgo tīgeri: ķīniešu tautas pasaka // Mazās Jaunības Tekas. – Nr. 7 (1929), 57.–63. lpp.: il.

P. Šmita tulkotas ķīniešu pasakas. Rīga, 1936.
《中国童话选》（1936年）

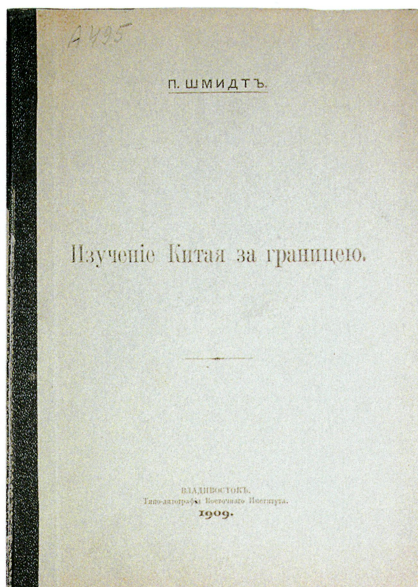
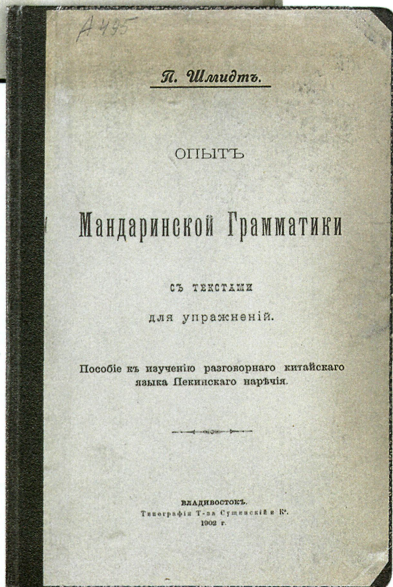
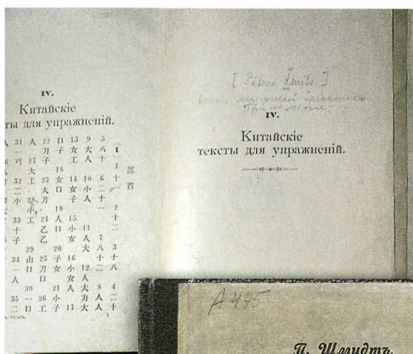

7. Brāļi Lju: ķīniešu tautas pasakas. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1953. – 48 lpp.: il.
 8. Mūžības kalni: ķīniešu tautas pasakas. – Rīga: Liesma, 1987. – 199 lpp.: il.
 9. Brūnā suņa aste: ķīniešu fabulas. – Rīga: Egmont Latvia, 1995. – 31 lpp.: il.
 10. Ķīna: [pasakas] // Burvju ota: pasaules tautu pasakas. – Rīga: Zvaigzne ABC, [2002]. – 253.–267. lpp.: il.
 11. Ķīniešu sakāmvārdu pasakas. – Rīga: Likteņstāsti, 2004. – 125 lpp.: il.
 12. Ķīniešu mīti un leģendas. – Rīga: Likteņstāsti, 2005. – 160 lpp.: il.
- Grāmatas “Ķīniešu sakāmvārdu pasakas” un “Ķīniešu mīti un leģendas” no ķīniešu valodas latviski tulkojusi Zane Mēlupe. Japāņu un ķīniešu valodas pamatus viņa apguvusi pie Edgara Kataja un Latvijas Universitātē. Studējusi Ķīnā Dzinaņas un Šanhajas augstskolā. 2004. gadā saņēmusi Šanhajas Skolotāju universitātes diplomu un bakalaura grādu ķīniešu valodā un literatūrā.*
13. Сказки Китая и Кореи. – [Рига]: Альбатрос, 1997. – 411, [3] с.: ил. – (Энциклопедия сказок: От А до Я; К).
 14. Rudens domas. Pusnakts dziesmas: (ķīniešu tautas dziesmas) // Brīvā Zeme. – Nr. 75 (1933, 1. aprīlis), 8. lpp.
 15. Priede A. Ķīniešu tautas dziesmas // Brīvā Zeme. – Nr. 57 (1933, 11. marts), 8. lpp.
 16. Chinesische volksmärchen. – Jena: Verlegt bei Eugen Diederichs, 1914. – 410 S.
 17. Strauss V. Schi-king. Das kanonische Liederbuch der Chinesen. – Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung, 1880. – 512 S.

Iepazinis tikai daļu, par kopumu nevari priest.

Ķīniešu sakāmvārds

Pēteris Šmits
 彼得尔·施密茨

Sinologs Pēteris Šmits

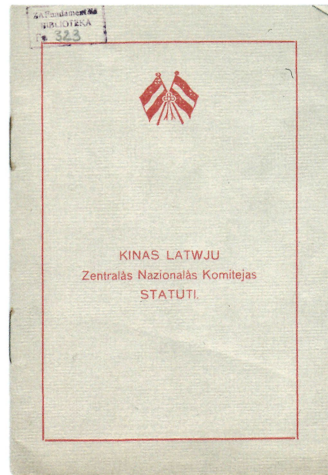
汉学家彼得利斯·施密茨

Ilgus gadus Ķīnā un Tāļajos Austrumos nodzīvojis latviešu valodnieks, sinologs Pēteris Šmits (1869–1938). Savu pirmo ilgo ceļojumu viņš apcerējis rakstā “Ceļojums no Pēterburgas līdz Pekinai”, kas publicēts “Mājas Viesa Mēnešrakstā” (1897). Turpat iespiestas arī viņa daudzās “Vēstules no Ķīnas”. P. Šmits sarakstījis ķīniešu valodas mācību grāmatu un daudzus pētījumus sinoloģijā.

1. Шмидт П. Опыт Мандаринской грамматики. – Владивосток: Т-во Сущинский и Ко, 1902. – 208 с.
2. Шмидт П. Изучение Китая за границею. – Владивосток: Восточный Институт, 1909. – 16 с.
3. Шмидт П. Судьба Фань Д.: часть 1. – Владивосток: Восточный Институт, 1909. – 60 с.
4. Шмидт П. Опыт Мандаринской грамматики. – Владивосток: Восточный Институт, 1915. – 484 с.
5. Шмидт П. Опыт Мандаринской грамматики. – [Б. м., б. г.]. – 87 с. – Текст на кит. яз. – Приложение.
6. Šmits P. Ceļojums no Pēterburgas līdz Pekinai // Mājas Viesa Mēnešraksts. – Nr. 4 (1897), [271.]–278. lpp.; Nr. 5 (1897), [344.]–351. lpp.; Nr. 6 (1897), [455.]–462. lpp.; Nr. 7 (1897), [497.]–503. lpp.
7. Šmits P. Vēstules no Ķīnas // Mājas Viesa Mēnešraksts. – Nr. 1 (1898), 34.–41. lpp.; Nr. 3 (1898), 187.–193. lpp.; Nr. 4 (1898), 268.–272. lpp.; Nr. 6 (1898), 415.–422. lpp.; Nr. 8 (1898), 596.–603. lpp.; Nr. 11 (1898), 809.–813. lpp.; Nr. 12 (1898), 939.–940. lpp.; Nr. 12 (1899), 12.–17. lpp.
8. Šmits P. Ķīnas atvēršana // Mājas Viesa Mēnešraksts. – Nr. 2 (1899), 109.–114. lpp.; Nr. 3 (1899), 168.–172. lpp.; Nr. 4 (1899), 299.–304. lpp.
9. Šmits P. Vēstules no Ķīnas // Grāmata. – Nr. 2 (1990), 13.–21. lpp.
10. Staburova J. Pēteris Šmits – Austrumu pētnieks // Grāmata. – Nr. 2 (1990), 6.–12. lpp.
11. Pēteris Šmits. Fotogrāfija. Foto – Klio, Rīga.

Ģenerālis Jānis Balodis (stāv aizmugurē),
1905. gadā Harbinas kara slimnīcā.
Fotogrāfija grāmatā "Ģenerālis Jānis Balodis". Rīga, 1931.
拉脱维亚将军亚尼斯·巴洛迪斯在哈尔滨（1931年）

Harijs Ore ar saviem ķīniešu draugiem Honkongas kalnu nogāzē. Aiz H. Ores –
vijoļu mākslinieks Ma, pa labi – Ma māsa – pianiste. Pārējie Ores klavieru skolnieki.
Fotogrāfija "Atpūta", 1938., Nr. 705.
哈利·奥来在香港（1938年）

Latvieši Ķīnā
拉脱维亚人在中国

1. Ķīna // Krasnais V. Latviešu kolonijas. – Rīga: Latvju nacionālās jaunatnes savienība, 1938. – 382.–386. lpp.
2. Mandžūrija // Krasnais V. Latviešu kolonijas. – Rīga: Latvju nacionālās jaunatnes savienība, 1938. – 372.–381. lpp.
3. Ķīna // Veigners I. Latvieši ārzemēs. – Rīga: Latvijas Enciklopēdija, 1993. – 237.–240. lpp.
4. Katajns E. Zem desmit valstu karogiem. – Rīga: Jumava, 2000. – 239 lpp.: il.
5. Siliņš M. Āzijas karte līdz ar visu Krieviju un latviešu kolonijām. – Rīga: Siliņš M., [b. g.]. – 1 lp.

[..] *Krievijas un Japānas kara laikā Mandžūrijā latvieši nokļuva kā karavīri. Daudzi arī tur krituši. Ne mazums no dzīvajiem ir palikuši Mandžūrijā, atrazdami kādu nodarbošanos. Krievu un japāņu karā piedalījies arī kara ministrs – ģenerālis Jānis Balodis, pie kam viņu ievainoja, viņš ārstējās Harbinā. Arī bijušais Valsts prezidents G. Zemgals kā virsnieks piedalījies minētā karā, bet ģenerālštāba pulkvedis Laimiņš komandējis kādu pulku un kaujā pie Va – Tan – Gau kritis.*

V. Krasnajs
Latviešu kolonijas. Rīga, 1938.

6. [Ģenerālis Jānis Balodis Harbinā 1905. gadā] // Ģenerālis Jānis Balodis / sakop. un red. A. Kroders. – Rīga: Varavīksna, 1931. – 20.–21. lpp.

[..] *Latvieši, tāpat kā citu Krievijas tautu pārstāvji, sāka ieceļot Mandžūrijā, kad Krievijas valdība būvēja Ķīnas Austrumu dzelzceļu (1898–1903). Mūsu tautieši tur strādāja par inženieriem, tehniķiem, kvalificētiem strādniekiem. Daži atrada sev nodarbošanos arī apkalpojošā sfērā. Krievijas un Japānas kara laikā latvieši nokļuva Mandžūrijā kā Krievijas armijas karavīri. Šajā karā piedalījās arī vēlākais Latvijas valsts ģenerālis un kara ministrs Jānis Balodis un prezidents Gustavs Zemgals. Visvairāk latviešu Mandžūrijā ieceļoja kā bēgļi Pirmā pasaules kara laikā un pēc Krievijas revolūcijas.*

E. Katajns
Zem desmit valstu karogiem. Rīga, 2000.

Jēkaba Pūres ģimene iesvētību dienā, 1928. gada 1. aprīlī, Šanhajā.
拉脱维亚人家庭在上海 (1928年4月1日)

Latviešu draudzes mācītājs Jānis Drīzulis kopā ar iesvētītajiem jauniešiem Harbinā, 1931. gads.
拉脱维亚人协会牧师与受洗青年 (1931年)

7. D. Vēstule no Harbinas // Rīgas Avīze. – Nr. 13 (1902, 30. jūl.), [1.] lpp.

Gurķi še pavisam citādāki, nekā Vidzemē: daži no tiem ir ½ aršina gari un viņa miza nav tik skāba kā Vidzemes gurķiem. Desmits tādu gurķu tagad maksā 30 kap., bet vēlāk tie būs daudz lētāki.

Vēstule no Harbinas
Rīgas Avīze. 1902., Nr.13.

8. Ларенко П. Страдные дни Порт-Артура: часть 1. – С.[анкт]-Петербург, 1906. – 356 с.: ил.
9. Ларенко П. Страдные дни Порт-Артура: часть 2. – С.[анкт]-Петербург, 1906. – 357–819 с.: ил.
10. Ларенко П. На жизненном пути. – Харбин: Слово, 1924. – 79 с.

Pāvils Lasmanis (1866. Nītaurē–1923. Harbinā) – žurnālists, rakstnieks, parakstījies ar pseidonīmu P. Larenko. Aktīvi darbojies Harbinas latviešu kolonijā, mūža nogalē bijis luterāņu draudzes priekšnieks. Harbinā Lasmanim tika uzcelts piemineklis.

*Harijs Ore, komponists, pianists (1885–1972)
Pianists un komponists Harijs Ore jau ceturto gadu dzīvo Šanhajā. Koncertēdams ar vijolnieku Ziraído, apbraucis Austrum Sibīriju, Ķīnu un Japānu.*

Ilustrēts Žurnāls. 1921., Nr. 8.

11. Ķīnas Latvju centrālās nacionālās komitejas statūti. – [B. v., b. g.]. – 10 lpp.

Kopš 1920. gada Harbinā pastāvēja Ķīnas latvju centrālā nacionālā komiteja.

12. –e–. Svētki Harbinas latviešu kolonijā // Latvijas Kareivis. – Nr. 78 (1924, 3. apr.), [1.] lpp.
13. Jēkaba Pūres ģimene iesvētību dienā, 1928. gada 1. aprīlī, Šanhajā. Fotogrāfija.
14. Latvieši Ķīnā (Mandžureijā) // Burtnieks. – Nr. 5 (1929), 430.–431. lpp.
15. D. Latviešu dzīve Mandžūrijā // Latvijas Kareivis. – Nr. 15 (1933, 19. janv.), [1.] lpp.
16. Ķīna – vecā ķeizaru zeme // Latvis. – Nr. 3465 (1933, 30. maijs), 4. lpp.

Harbinas Latviešu biedrības
priekšsēdētājs R. Zariņš.
Biedrība dibināta 1912. gada 11. martā.
哈尔滨拉脱维亚人协会主席扎
利尼什 (1912年3月11日)

Aicinājums ziedot līdzekļus
Brīvības pieminekļa būvei.
哈尔滨拉脱维亚人协会为修建
里加自由纪念碑捐款的声明

Latviešu mācītājs Harbinā Jānis Drīzulis.
拉脱维亚传教士在哈尔滨

17. Krūmājs K. Ķīnas muitnieki – latvieši no Mandžuko atgriežas Latvijā // Jaunākās Ziņas. – Nr. 10 (1933, 13. janv.), 10. lpp.

1920. gadā ap 2,5 tūkstoši latviešu dzīvoja Mandžūrijā. Daudzi izmantoja izdevību atgriezties Latvijā, tomēr 30. gadu vidū Ķīnā un Mandžūrijā vēl palika 1–1,5 tūkstots latviešu, no kuriem apmēram puse dzīvoja Harbinā, aptuveni trešdaļa – Šanhajā.

18. Visiem Ķīnā, Japānā un citās zemēs dzīvojošiem latviem: [aicinājums ziedot līdzekļus Brīvības pieminekļa būvei]. – Rīga: Gulbis, [1934]. – 8 lpp.: il.

19. Jānis Drīzulis. Fotogrāfija. Harbina, 1930.

20. Jānis Drīzulis starp viņa iesvētītiem latviešu jauniešiem 1931. gadā Harbinā. Fotogrāfija.

21. Mācītājs Jānis Drīzulis 70-gadnieks // Dzimtenes Atskaņas. – Nr. [1] (1939, janv./marts), 21.–23. lpp.

22. G. Varoņu piemiņas un Līgo svētki latviešu kolonijā Tālos Austrumos // Jaunākās Ziņas. – Nr. 149 (1934, 9. jūl.), 6. lpp.

Daudzus gadus pēc kārtas tika rīkotas Līgo vakara svinības. Tad mana Annas tante, vēl arī dažas citas namamātes cepa daudz speķa pīrādziņu. Netrūka alus. Braucām pāri plašajai Sungari upei, zaļā plāvā dedzinājām ugunsķuru, dejojām, skanēja līgo dziesmas, ko vēl nebija aizmirsuši vecākā gadagājuma tautieši.

E. Katajs

Zem desmit valstu karogiem. Rīga, 2000.

23. Harbinietis. Kā klājas latviešiem jaunajā Mandžuko ķeizārvalstī // Latvis. – Nr. 3795 (1934, 29. jūn.), 5. lpp.

24. Lācis F. Harbinas latvieši godina kritušos latvju varoņus // Jaunākās Ziņas. – Nr. 152 (1934, 12. jūl.), 5. lpp.

25. P. Bl. Pēc 20 gadiem no Ķīnas cauri Mandžuko un Sibīrijai – uz Latviju // Jaunākās Ziņas. – Nr. 82 (1934, 14. apr.), 12. lpp.

26. Turnavietis. Ķīnā dzīvojošo latviešu domas par Latviju // Latvis. – Nr. 3648 (1934, 5. janv.), 5. lpp.

27. Latviešu kolonisti Mandžūrijā un Ķīnā // Brīvā Zeme. – Nr. 10 (1935, 12. janv.), 6. lpp.

Harbinas Latviešu biedrības dāmu komiteja.
 Fotografēts konsulātā 1935. gada 15. maijā.
 Sēž no kreisās puses: V. Zariņa, A. Kataja, M. Zeltiņa,
 L. Šenfelda un M. Šenfelda jaunkundze.
 哈尔滨拉脱维亚人协会妇女委员会
 合影 (1935年5月15日)

Rūpnieks Jānis Eichlers Ķīnā, Šanhajā.
 拉脱维亚工业家在上海

Harbinas Latviešu biedrības valde un koris 1935. gada
 24. novembrī biedrības saviesīgā vakarā Harbinas ukraiņu klubā.
 哈尔滨拉脱维亚人协会管理委员会及合
 唱团合影 (1935年11月24日)

28. Mednieks P. Latviešu dzīve tālajā Mandžuko // Brīvā Zeme. – Nr. 42 (1935, 19. febr.), 2. lpp.

No Latvijas ražojumiem Mandžuko dabūjami un vispār iecienīti: zivju konservi un Rīgas gumijas fabrikas “Kvadrāts” galošas. Parādījušās arī dažas ķīmikālijas un kosmētika. Ir interese par Latvijas līnietiem, vienkāršiem, rupjiem līnietiem, finieru izstrādājumiem.

Brīvā Zeme. 1935., Nr. 42.

29. Zilgalvis E. A. Latvijas tapšanas laikmeta atskaņas Ķīnā // Brīvības pieminekļa gada grāmata, 1935. – Rīga: Brīvības pieminekļa komiteja, [1934.] – (1935), 117.–121. lpp.
30. Uz dzimteni // Brīvā Zeme. – Nr. 66 (1935, 20. marts), 6. lpp.
31. Caur Sibīriju uz dzimteni: latvietis no Tāliem Austrumiem Rīgas Jūrmalā // Rīts. – Nr. 159 (1936, 10. jūn.), 8. lpp.
32. Inž. K. Š. Latvieši Tālajos Austrumos // Jaunākās Ziņas. – Nr. 90 (1936, 22. apr.), 2. lpp.
33. Zālītis P. Latvieši Ķīnā // Jaunākās Ziņas. – Nr. 121 (1936, 30. maijs), 9. lpp.

Ja kāds man jautātu, ko latvieši darīja Harbinā, atbildētu īsi – visu ko! Bija banku darbinieki – R. Zariņš un M. Lapiņš, tirgotājs K. Zeltiņš, skolu darbinieki – angļu valodas pasniedzējs J. Mežaraups (līdz šai dienai neesmu aizmirsis viņa teikto: “Ja nebūs latviešu, nebūs arī Latvijas.”) un ķīmijas skolotājs Kezins [..]. Harbinā darbojās arī vesels pirmklasīgu piegriezēju un drēbnieku zvaigznājs – Grāvis, Ustups, Goldmanis, Sudrabiņš, Tabaks. Latviešu kultūras dzīvi kuplīnāja baznīcas ērģelnieks Irbe – Irbītis, kas vadīja svētku dienās arī nelielu latviešu kori, un Pēterburgas konservatorijas absolvents pianists Liepiņš. [..]

E. Katajns

Zem desmit valstu karogiem. Rīga, 2000.

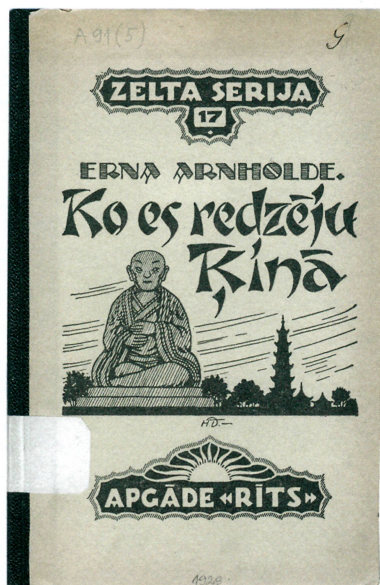
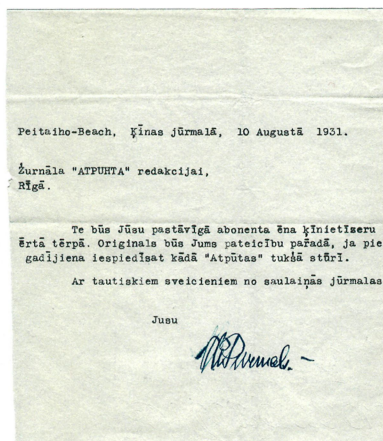
34. Rūpnieks Jānis Eichlers Ķīnā, Šanhajā. Fotografija.
35. Inženieris Alberts Purmalis. Trīs fotografijas.

Inženieris Alberts Purmalis (angļu saldētavu “Union” Tientzinā, tehniskais pārzinis), fotografējies sakarā ar viņa 15 gadu darbību Ķīnas uzņēmumos, kuros galvenokārt veicis mašīnu uzstādīšanu un tehnisko vadību.

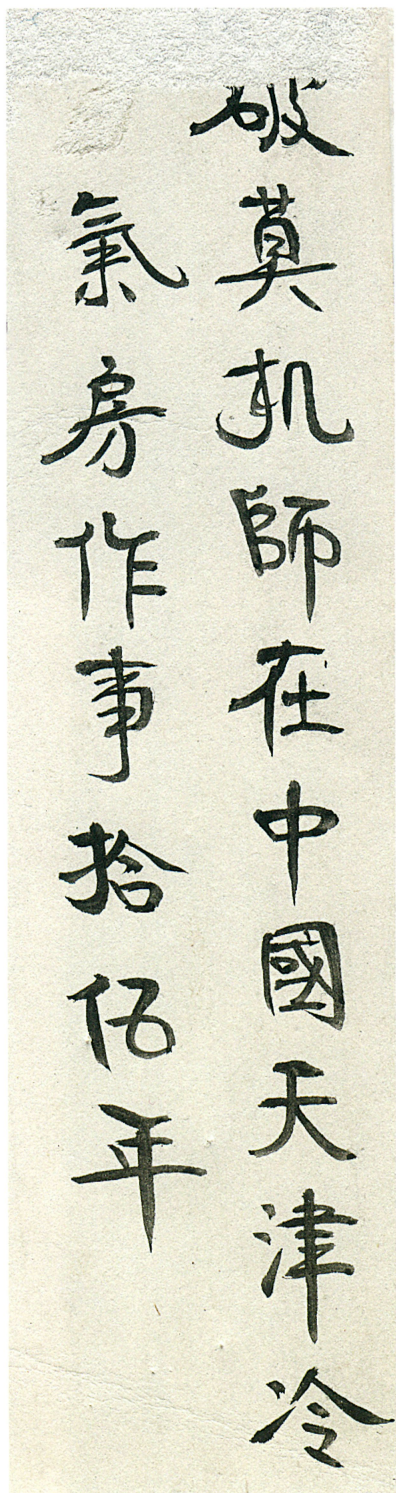

Inženieris Alberts Purmalis ķīniešu tērpā.
穿华装的拉脱维亚工程师

Alberta Purmaļa vēstule
"Atpūtas" redakcijai.
拉脱维亚工程师致《休闲》杂志编辑部的函

Alberts Purmalis no fotografārijes
kopā ar ķīnieti.
拉脱维亚工程师与中国人合影

36. Alberta Purmaļa vēstule žurnāla "Atpūta" redakcijai Rīgā. Vēstule rakstīta 1931. gada 10. augustā Ķīnas jūrmalā – Peitaiho – Beach.

37. Dzimtenes Atskaņas: tēvijai, latviešiem un latvietībai veltīts. – Nr. 1–4 (1939). – Tientzin: Tientzinas Latviešu biedrības literārā sekcija, 1939.

Tēvijai, latviešiem un latvietībai veltīts Tjaņczinas Latviešu biedrības žurnāls "Dzimtenes Atskaņas" iznāca Ķīnā 1939.–[1940]. gadā. Žurnālu izdeva Tjaņczinas Latviešu biedrības literārā sekcija, kuras vadītājs bija Peteris Mirkšs. Žurnāla izdošanai līdzekļus deva arī E. Zilgalvis no Šanhajas Latviešu biedrības.

38. Friedrich Leekney. Piemiņas izstāde 7.02.–21.02.1943.: [izstādes katalogs]. – Rīga: Rota, 1943. – 4 lpp.

Mākslinieks latvietis Fridrihs Lieknijs (Friedrich Alfred Leekney; 1880–1933?), dzīvojis Šanhajā un 1919. gadā izdevis savu darbu albumu par ceļojumu iespaidiem Ķīnā, Taizemē un Japānā.

39. Arnholde E. Ko es redzēju Ķīnā. – Rīga: Rīts, 1929. – 29 lpp.

40. Zilgalvis E. 20000 kilometru ceļojums no Rīgas līdz Šanhajai // Atpūta. – Nr. 262 (1929), 16. lpp.

41. Muške A. Ķīna un viņas īpatnības: [ceļojuma apraksts] // Zeltene. – Nr. 14 (1931), 16.–18. lpp.

42. Pelcis V. Ķīna. Vecākā pasaules lielvalsts. – Rīga: Valters un Rapa, 1938. – 103 lpp.: il.

Pirmie ieejas vārti Konfūcija templī.
 Gravīra pēc T. Alloma zīm. grāmatā C. Pelle, [T. Allom] "L'Empire Chinois [...]".
 London, Paris. Vol. 2, pie 34. lpp.
 孔廟 (选自《中华帝国版画集》)

"Saruna ar diviem draugiem par mūžību". Ķīniešu valodā. 1878.
 《长远两友相论》 (1878年)

ĶĪNIEŠU RELIĢIJAS, KULTŪRA UN MĀKSLA

中国的宗教、文化和艺术

Reliģija un filozofija

宗教和哲学

1. [Saruna ar diviem draugiem par mūžību. – Ķīna: Katoļu misionāru izdevums, 1878.] – Ķīniešu val. (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. R 876).
2. Staburova J. Baltais zirgs nav zirgs jeb tradicionālā Ķīnas filozofija. – Rīga: Latvijas Enciklopēdija, 1995. – 60 lpp.
3. Senās Ķīnas filosofija // Kūle M., Kūlis R. Filosofija. – Rīga: Zvaigzne ABC, 1998. – 101.–122. lpp.
4. Eberhard W. Lexikon Chinesischer Symbole. – Köln: Diederichs, [1987]. – 319 S.
5. Bertrongs Dž. Gudrie un nemirstīgie: ķīniešu reliģijas // Pasaules reliģijas. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. – 245.–246. lpp.

Ķīnā, tāpat kā Rietumos, filozofiskā doma laika gaitā izaugusi no mīta. Viens no senākajiem filozofiskās domas pieminekļiem ir “Pārmaiņu grāmata” – teksts, kas saistīts ar senu zīlēšanas praksi. Šo tekstu veido 64 heksagrammas. Katra no tām izteic kādu Visuma uzbūves un attīstības principu.

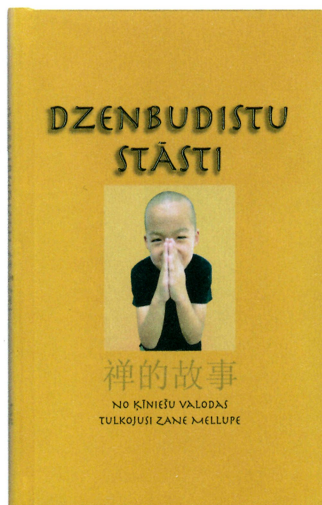
6. Šua Vi Hjans. Senču pielūgšana // Pasaules reliģijas. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. – 247.–254. lpp.: il.
7. Жизнь и учение Конфуция. – Рига: Угунс, 1992. – 162 с.
8. Семенов И. Афоризмы Конфуция. – Москва: МГУ, 1987. – 299 с.: ил.

Konfūcijs – 551.–479. g. p. m. ē.

Konfūcisma pamatlīcējs. Konfūcisms cenšas visu dzīvi pieskaņot nemainīgam uzvedības reglamentam. Ķīniešu tauta Konfūcijam piešķīrusi augstāko titulu – Skolotājs.

M. Kūle, R. Kūlis
Filosofija. Rīga, 1998.

9. Konfūcijs // Mistērija. – Nr. 1 (2000), 6.–7. lpp.

"Jaunā Derība". Ķīniešu valodā. 1866.
《新约全书》(1866年)

Atklātnes ar Ķīnas pilsētu skatiem, 20. gs. sākums.
中国城市风光明信片 (20世纪初)

Par daoisma pamatlicēju uzskata Laodzi (6. gs. pr. Kr.), kas savas galvenās atziņas izteicis nelielā aforismu grāmatā – “Daodedzin”. Daoisms, turpinot Ķīnas kultūras tradīciju, izkopj specifiskas zināšanu ieguves un rīcības formas: atvērtību pasaulei, spēju iejusties situācijā un radošu spontanitāti.

10. Laodzi sacerējums par Dao un De (Daodedzin). – Rīga: Zvaigzne ABC, [2001]. – 190 lpp.

*Nav jāiziet pa durvīm,
Lai zinātu pasauli,...
Jo tālāk aizklīst kāds,
Jo mazāk zina...
(no “Daodedzin”)*

11. Eihmanis K. Dao Laodzi “Daodedzin” // Otrais pasaules latviešu zinātnieku kongress, Rīga, 2001. g. 14.–15. aug.: tēžu krājums. – Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2001. – 118. lpp.
12. Niedra T. Laodzi mīkla // Mistērija. – Nr. 1 (2002), 18.–20. lpp.
13. Ne vējš, ne karogs. – Rīga: Avots, 1991. – 194 lpp.

*Divi mūki strīdējās par karogu. Viens teica:
– Karogs kustas.
Otrs teica:
– Vējš kustas.
Gadījās, ka viņiem garām gāja sestais patriarhs. Viņš tiem sacīja:
– Ne vējš, ne karogs; prāts kustas.*

14. Staburova J. Pārdomas par Ķīnas filozofijas attīstību gadu tūkstošu ritumā // Mistērija. – Nr. 1 (2000), 4.–5. lpp.

*Dao, ko iespējams apjēgt,
Nav mūžīgi esošais Dao.
Vārds, ko iespējams pateikt,
Nav mūžībai sacītais vārds.
Debess un zemes sākumu vārdos nevar izteikt.*

*Lodzi.
Sacerējums par Dao un De. Rīga, 1986.*

15. Mindao Dens. Ikdienas Dao. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2005. – 256 lpp.

Senās Ķīnas filozofijas izpratnē visa esošā avots ir Debesis jeb Neesamība, kas no sevis ļauj izaugt diviem pretējiem spēkiem – in un jan. To savstarpējā iedarbībā realizējas pasaules process. Šie

View of the Harbour between Hongkong and Kowloon.

City Hall, Hongkong.

pretspēki piemīt visam, in un jan darbojas viens otrā un rada iekšējo kustību avotu.

16. Jaunā Derība. – Ķīna: Katoļu misionāru izdevums, 1866. – Ķīniešu val. (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. 2378).

Kultūra

文化

Vairāk nekā priekš četri tūkstoši gadiem uz pasaules plašās skatuves parādās ķīniešu kultūra. Daudzas kultūras šai laikā zemes virsū ir parādījušās un atkal nozudušas, nespēdamas uzglabāties un turpināties. [...] Ķīnas kultūra turpretim eksistē vēl šodien. Tas ir ārkārtīgi svarīgs fakts cilvēces vēsturē un ķīniešu kultūras eksistences noslēpums mūsos rada izbrīnu. Kas tas par spēku, kas uz tur šo tautu, un kur slēpjas tās dzīvības rezerves?

Raudīve K. Dzīves kultūrai. Rīga, 1940.

1. Kattai [Katajs] E. Ķīnas kultūra. – Rīga: Republikāniskais mākslas mācību iestāžu metodiskais kabinets, 1989. – 29 lpp.
2. Ķīnieši // Kultūras un tikumu vēsture. – Rīga: Grāmatu draugs, 1931. – 2. sēj., 587.–601. lpp.
3. Ķīna // Mūrnieks A. Ieskats kultūras un reliģiju vēsturē. – Rīga: Raka, 1998. – 1.: Aizvēsture. Austrumu civilizācijas, 297.–356. lpp.: il.
4. Par ķīniešu cilvēku // Raudīve K. Dzīves kultūrai. – Rīga: Valters un Rapa, 1940. – 61.–94. lpp.

Ķīnietis, par spīti sava gara fleksibilitātei, nevar pilnīgi pareizi izprast rietumu cilvēka dvēseli, tāpat rietumu cilvēks, par spīti savai zinātniskai nopietnībai, nevar pilnīgi aptvert austrumu cilvēka dvēseli un bez maldīšanās izstaigāt tās labirintus, kas izveidojušies gažu tūkstošu domāšanas un sadzīves tradīcijās.

Raudīve K. Dzīves kultūrai. Rīga, 1940.

5. Ķīnas tradicionālā kultūra // Lapiņa M., Bartoševska V., Zitāne L. Seno un viduslaiku kultūras vēsture vidusskolām. – Rīga: Raka, 1998. – 112.–133. lpp.: il.
6. Senās Ķīnas kultūra // Zitāne L. Kultūras vēsture. – Rīga: Raka, 1998. – 2. grām.: Senie laiki, 145.–168. lpp.: il.

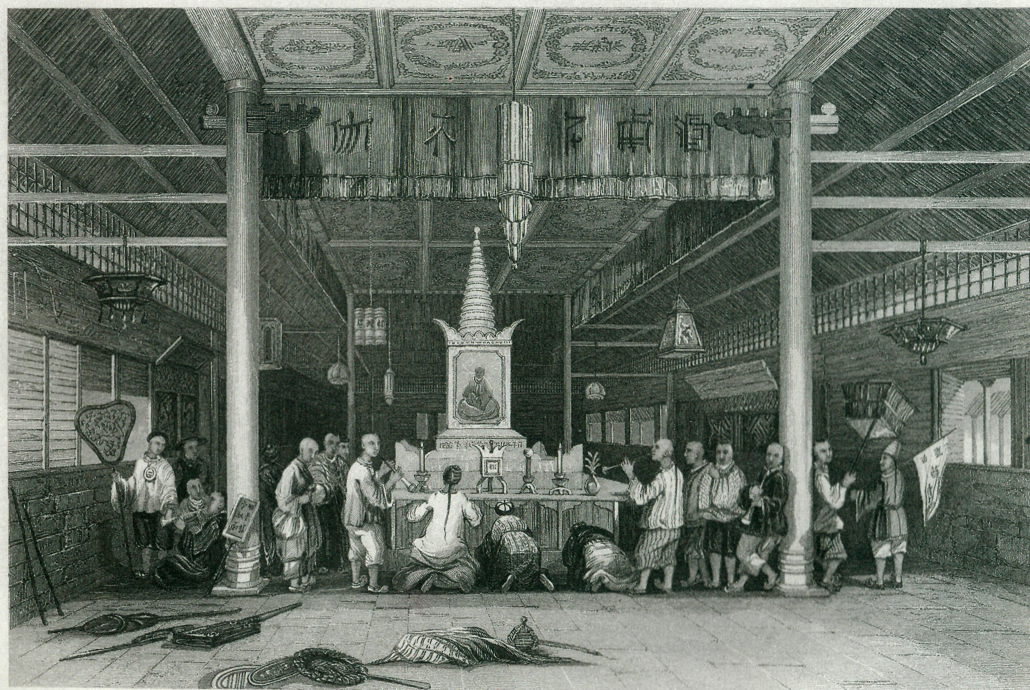

Ķīniešu tirgotāja māja pie Kantonas.
 Gravīra pēc T. Alloma zīm. grāmatā C. Pelle, [T. Allom] "L'Empire Chinois [...]".
 London, Paris. Vol. 1, pie 16. lpp.

广东中国商人住宅 (选自《中华帝国版画集》)

Budas templis Kantonā. Gravīra pēc T. Alloma zīm. grāmatā C. Pelle, [T. Allom] "L'Empire Chinois [...]".
 London, Paris. Vol. 1, pie 49. lpp.

广东的佛寺 (选自《中华帝国版画集》)

7. Vints T. Kāpēc neprotam lasīt Lielvārdes jostu? / ar J. Borga iev. [par Austrumu ornamentu un zīmju ietekmi Baltijas etnogrāfijā] // Māksla. – Nr. 3 (1985), 11.–15. lpp.: il.

Ķīniešu kultūrai tik dziļas saknes, ka ārējās katastrofas tos spēj pieplacināt zemei, bet nekad – izraut no saknēm. Tiklīdz kara negaisi rimstas, tiklīdz debess noskaidrojas, zeme klājas ar zaļumu un saknes ar atjaunotu spēku dzen jaunus dēstus

Raudive K. Dzīves kultūrai. Rīga, 1940.

8. Sinaiski V. Rome et Chine dans quelques rapprochements (juridiques, économiques, religieux, chronologiques, astrologiques, totémiques et folkloristiques). – Rīga: Pīpiņš un Upmanis, 1936. – 89 p.
9. Muške A. Senā un modernā izglītība Ķīnā // Izglītības Ministrijas Mēnešraksts. – Nr. 7/8 (1931), 88.–94. lpp.
10. Štāls M. Modernā ķīniešu pedagogija // Izglītības Ministrijas Mēnešraksts. – Nr. 3 (1935), 220.–228. lpp.

Ķīniešu kultūra izaugusi no pozitīvās attieksmes pret cilvēku. Pirmais teikums, ko ķīniešu bērniem māca skolās, ir: cilvēka daba ir laba.

Raudive K. Dzīves kultūrai. Rīga, 1940.

11. Baka P. Austrumu vēji un rietumu vēji. – [ASV]: Grāmatu draugs, [b. g.]. – 199 lpp.
12. Zālīte E. Modernā Ķīnas sievietē // Atpūta. – Nr. 690 (1938), 24. lpp.

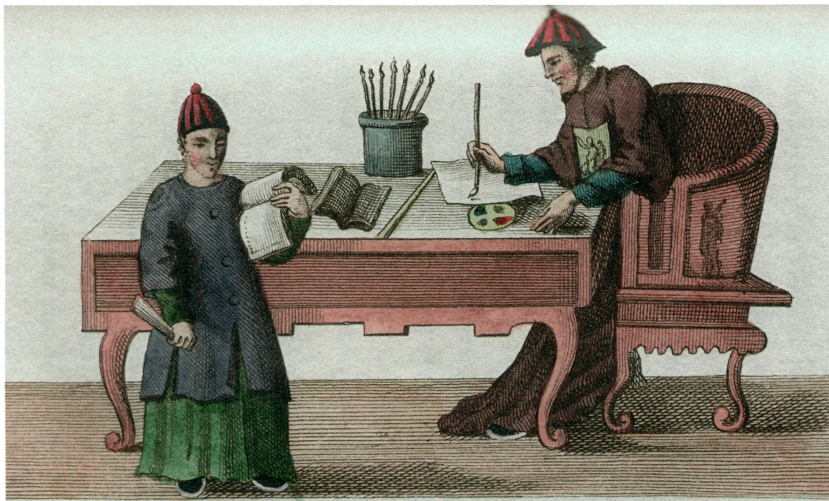
Katrai nākamajai paaudzei jāpārspēj iepriekšējā.

Ķīniešu sakāmvārds

Māksla

艺术

1. Ķīniešu māksla // Latviešu konversācijas vārdnīca. – Rīga: Gulbis, 1933.–1934. – 10. sēj.: Krievu raksts–Latvija, 9582.–19593. sl.: il.
2. [Rīsu kultūra ainās]. – [B. v., b. g.]. – 12 lp. (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. 16570).

Kolorēta vara gravūra no J.B.J. Bretona de la Martinesa grāmatas
"La Chine en miniature [...]". Parīze, 1811.
中国书法

Zīmējums no grāmatas "Rīsu kultūra ainās".
水稻栽培图

3. Breton de la Martinière J. B. J. La Chine en miniature, ou Choix de Costumes, arts et métiers de cet empire, Représentés par 74 Gravures, la plupart d'après les originaux inédits de Cabinet du feu M. Bertin, Ministre; accompagnées de Notices explicatives, historiques et littéraires: [4 vol.]. – Paris: Nepveu, 1811. – 1.–2. sēj. iesiets kopā, 3.–4. sēj. iesiets kopā (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. 22308; 22309).
Vol. 1. – XXXVI, 144 p.; 20 p. color ill.
Vol. 2. – 172 p., 21 p. color ill.
Vol. 3. – 183 p., 19 p. color ill.
Vol. 4. – 220 p., 20 p. color ill.
4. Hájek L. Chinesische Kunst. – Praga: Artia, 1954. – [240] S.
5. Paper – cuts of Chekiang Province. – Peking: Art Service Department, Union of Chinese Artists, 1956. – 20, [5] p. – Text in Engl., Germ., French (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. 25915).
6. Альбом картин Сунской династии, хранившихся в картинной галерее Тяньлай. – Китай: Шаньу, [1957]. – [33] с. (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. 26186).
7. Ķīnas māksla // Cittaautu mākslas vēsture. – Rīga: Liesma, 1968. – 2. sēj.: Viduslaiku māksla, 98.–111. lpp.
8. [Papīrā grieztas ķīniešu maskas] (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Jāņa Liepiņa fonds, V. Grimās vēstules J. Liepiņam, lieta nr. 74, glabāšanas vienība nr. 20).
9. Ķīniešu teātris // Kroders R. Teātra vēsture. – Rīga: Grāmatu draugs, 1933.–1934. – 43.–60. lpp.: il.
10. Ķīniešu arhitektūra // Latviešu konversācijas vārdnīca. – Rīga: Gulbis, 1933.–1934. – 10. sēj.: Krievu raksts–Latvija, 19569.–19573. sl.: il.
11. Ķīna un Japāna // Mākslas vēsture. – Rīga: Grāmatu draugs, [1934]. – I. [d.]: Arhitektūra un tēlniecība, 49.–54. lpp.: il.
12. “... Nākamais – tā sauktais sarkanais ķīniešu kabinets ...” // Lancmanis I. Jelgavas pils. – 2. papild. izd. – Rīga: Zinātne, 1986. – (Latvijas PSR arhitektūras un mākslas pieminekļi), 130.–133. lpp.: il.

Jelgavas pilī bijuši dzeltenais un sarkanais ķīniešu kabineti.

[..] *Kabinets bijis apvilīts ar dzeltenām ķīniešu tapetēm, no kā arī ieguvis savu nosaukumu. [..] Nākamais – tā sauktais sarkanais*

Ķīniešu maskas. Papīra griezumš.
中国脸谱

Attēls no grāmatas par
Čžeczjan provinces papīra
griezumiem. Ķīna, 1956.
浙江剪纸 (1956年)

Gleznojums uz zīda vēdekļa.
扇面画

ķīniešu kabinets līdz 1919. gadam bijis izsists ar auduma tapetēm, ko trimdā izšuvusi hercogiene Benigna Gotlība. Aplikācijas un izšuvuma tehnikā panaivi attēloti iecienītie ķīniešu motīvi – medību skati, ainavas.

*Lancmanis I.
Jelgavas pils. Rīga, 1986.*

13. Katalog der Ausstellung von Koreanischen, Chinesischen und Japanischen Gegenständen. – Riga: W. F. Häcker, 1898. – 9 S.
14. Katalog der Chinesisch – Japanischen Kunst und Kunstgewerblichen Ausstellung. – Riga: W.F. Häcker, [s. a.]. – 16 S.
15. Ķīnas kultūras un mākslas izstāde. – Rīga: Valsts tēlotājas mākslas muzejs, 1952. – 24 lpp.: il.
16. Ķīnas Tautas Republikas plakātu izstāde: katalogs. – Rīga: Valsts tēlotājas mākslas muzejs, 1954. – [50] lpp.: il.
17. Austrumu māksla: [Latvijas PSR Aizrobežu mākslas muzeja ceļvedis]. – Rīga: LPSR Mākslas muzeju un izstāžu apvienotā direkcija, 1981. – 39 lpp.: il.
18. Pekina. Baltā torņa templis: [gleznas reprodukcija] // Kalniņš E. Eduards Kalniņš: izstādes katalogs, 2004. g. 10. sept.–31. okt., Valsts Mākslas muzejs. – Rīga: Neputns, 2004. – 81. lpp.
19. Beitīņa I. Matvejs – “Ķīnas stabule” – mūsdienu māksla // Jaunā Avīze. – Nr. 10 (1998, 13. janv.), 8. lpp.
20. Grigorjeva D. Ķīnas pūķis pilsētas muzejā: [Ķīnas fotoizstāde Jūrmalas pilsētas muzejā] // Jūrmala. – Nr. 47 (1999, 16. dec.), 4. lpp.
21. Imbovica I. Ķīnas krāšņās lietišķās mākslas un foto izstāde // Kurzemes Vārds. – Nr. 213 (2001, 11. sept.), 9. lpp.
22. Leiburga A. Ķīnas māksla Jelgavā: Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejā apskatāma Ķīnas mākslas darbu izstāde // Zemgales Ziņas. – Nr. 39 (2001, 24. febr.), [1.] lpp.
23. Izstāde “100 nozīmīgākie atklājumi Ķīnas arheoloģijā 20. gadsimtā”, 2003. g. 19. febr.–9. marts. – Latvijas Vēstures muzeja izstādes reklāmas lapa.
24. Шнейерсон Г. Музыкальная культура Китая. – Москва: Государственное Музыкальное издательство, 1952. – 251 с.

Eduards Kalniņš. "Pekina. Baltā torņa templis." 1961.
 Reprodukcija no grāmatas "Eduards Kalniņš. Katalogs". Rīga, 2004.
 拉脱维亚摄影家拍摄的北京白塔寺 (1961年)

Attēls no Latvijas Vēstures
 muzeja afišas.
 拉脱维亚历史博物馆海报

25. Džakomo Pučini opera "Turandota": Vongas Xia un Vorena Moka viesizrāde Latvijas Nacionālā Operā 1997. gada 20. jūnijā. – LNO reklāmas lapa.
26. Moks V., Dzemiņa Dž. Šanhajas un Rīgas ķīnieši: [saruna ar Honkongas tenoru Vorenu Moku un Šanhajas diriģenti Dzemiņu Džanu] / pierakst. I. Lešinska, U. Tīrons // Rīgas Laiks. – Nr. 2 (1998), 42.–46. lpp.
27. Ķīnas tradicionālās mūzikas orķestra no Džilinas provinces koncerts Rīgā, Vāgnera zālē 2001. gada 7. oktobrī: [koncerta programma]. – Rīga: Latvijas Koncertdirekcija, 2001. – 8 lpp.
28. "The Rising Moon in the Forest" (Pekina), Ķīnas mūzikas ansambļa koncerts Rīgā, Lielā Ģildē un Siguldā 2004. gada 3.–4. oktobrī: piedāvā Ķīnas Tautas Republikas vēstniecība un Vladimirs Rešetovs. – Koncerta reklāmas lapa.

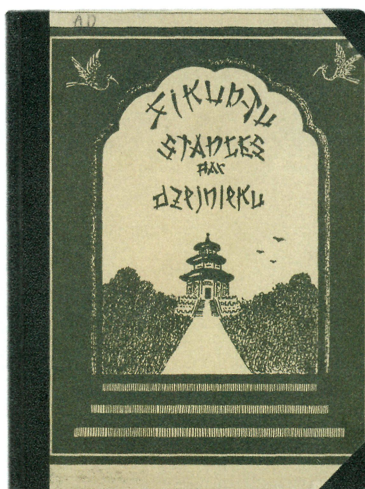
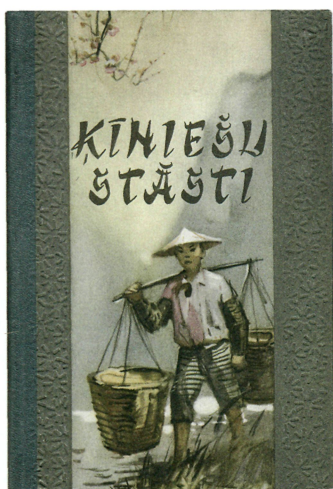
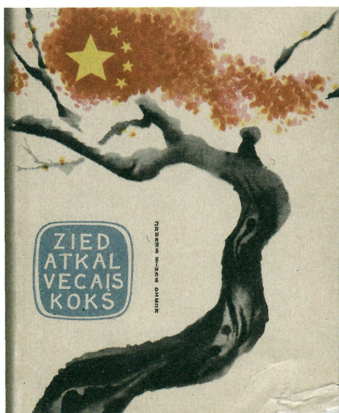
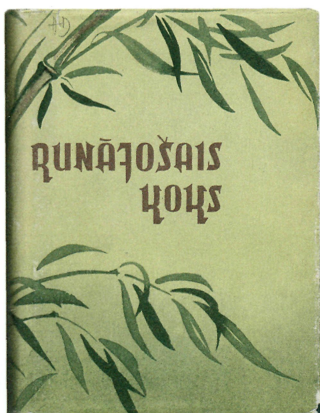
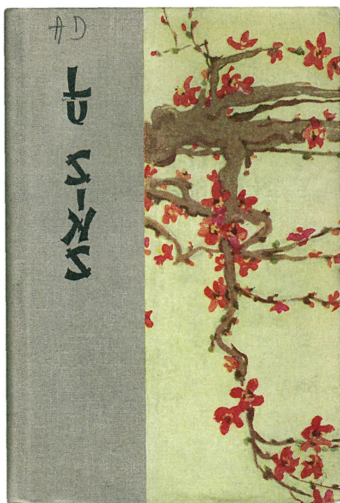
Lai uzzīmētu bambusu, tas vispirms jāizaudzē sirdī.

Pasaka par sirdsdārzjiem

Padomju laika izdevumi

苏联时期的出版物

1. Ķīna // Planēta: enciklopēdija. – Rīga: Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1988. – 238.–243. lpp.
2. Cimmermanis J. Draudzība uz mūžiem. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1959. – 95 lpp.
3. Ģībietis J. Jaunajā Ķīnā. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1959. – 82 lpp.: il.
4. Ketlinska V. Ķīna šodien un rīt. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1960. – 368 lpp.: il.
5. Veinbergs J., Kudinovs P. Ķīna gadu tūkstošu ritumā. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1960. – 307 lpp.: il.
6. Ķīna šodien. – Rīga: Avots, 1990. – 93 lpp.: il.

*Ķīniešu literatūra un tās tulkojumi
latviešu valodā*

中国文学作品的拉译本

1. Ķīniešu literatūra // Egle R., Upīts A. Pasaules rakstniecības vēsture. – Rīga: A. Gulbis, 1930.– 1931. – 1. sēj., 137.–179. lpp.: il.
2. Li – Tai – pe. Sarkanā puķe: (dzejolis) // Latvijas Sargs. – Nr. 155 (1922, 16. jūl.), [5.] lpp.

*Li – Tai – pe
Pastāvīgie*

*Visi mākoņi gāja
Pār jūru pāri.
Putni kliežot laidās
Kā smiedamies par tāli.
Tikai King – Tings,
Tas lielais kalns,
Un Li – Tai – Pe,
Tas mazais pundurs,
Tie pastāvīgi stāv un gaisā slienas.*

*(Raiņa tulkojums,
Ilustrēts Žurnāls. 1921., Nr. 2.)*

3. Priede A. Ķīniešu lirika // Brīvā Zeme. – Nr. 69 (1933, 25. marts), 8. lpp.; Nr. 81 (1933, 8. apr.), 8. lpp.

Ķīniešu dzeja nekad neiztīrā tēmu reālistiski un detaļās, tā rakstīta, sekojot principam: “Vārdi apstājas, bet domas turpinājas”. Lasītājam pašam jāveido tālāk dzejnieka ierosinātā noskaņa. Šīs iezīmes dara ķīniešu dzeju ļoti grūti tulkojamu.

Anšlavs Eglītis

4. Sikun – Tu. Stances par dzejnieku / atdzej. Fr. Lācis. – Rīga: Latvijas Vidusskolu skolotāju kooperatīvs, 1937. – 32 lpp.

Meža biezoknī

*Es, dziļā bambukmežā slēpies, vienatnē te mītu.
Gan koklēju, gan dziesmu dundoju, kā paradis.
Neviena nav, kas mani dzirdētu vai pamanītu.
Ir gaišais mēness vienīgais, kas mani atradis.*

Vang Vei (F. Lāča tulk.)

Tulkotājs Frīdrihs Lācis.
翻译家拉齐斯

Frīdrihs Lācis (1892–1980) – tulkotājs, dzejnieks. No 1922. gada dzīvojis Tālajos Austrumos, studējis Harbinas un Vladivostokas universitātē, iepazinis austrumu kultūru, filozofiju, literatūru. Sūtījis korespondences Latvijas laikrakstiem. 1935. gadā atgriezies Latvijā.

Kalna templī

*Es diezgan sapņojis un vīna dzēris biju.
Pēc kaut kā nopietna un vērtīgāka slāpu.
Pie priestera uz bambukmeža templī kāpu.
Tur pārrunās es visu dienu pavadīju.*

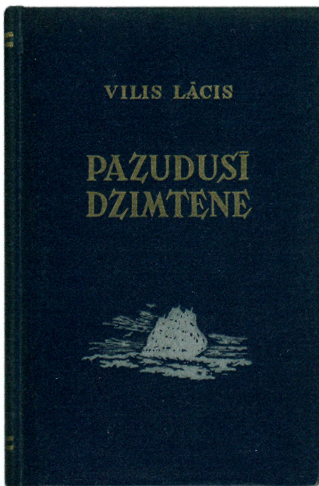
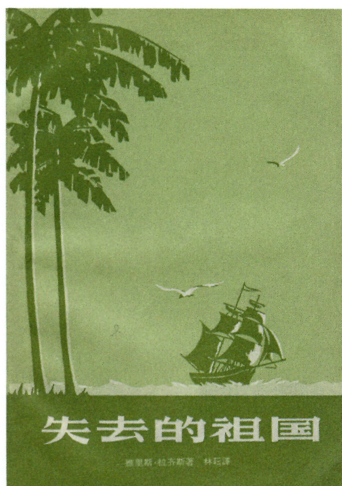
Li Še (F. Lāča tulk.)

5. Čžao Šu – li. Pārmaiņas Liczjačžuanā: stāsts. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1950. – 208 lpp.
6. Lu Siņ. A–Q patiesā vēsture: stāsts. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1951. – 83 lpp.
7. Huan Ai. Vētrainie desmit gadi. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1952. – 227 lpp.
8. Din Lina. Saule pār Sangaņas upi. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1953. – 250 lpp.
9. Čžou Li – bo. Viesulis: romāns. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1954. – 475 lpp.

10. Hua Šaņs. Vēstule ar gaiļa spalvām. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1954. – 54 lpp.
11. Ķīniešu stāsti. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1956. – 414 lpp.
12. Lu Siņ. Izlase. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1957. – 355 lpp.
13. He Cju. Jaunu priekšnieku gaidot: (luga). – [Rīga]: Em. Melngaiļa v. nos. Tautas mākslas nams, 1958. – 22 lpp.
14. Runājošais koks: ķīniešu stāsti. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1959. – 403 lpp.
15. Li Tai – pe. Bambusniedru ieleja: dzeja. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1961. – 173 lpp.
16. Čžan Tjaņ – i. Lielais Lins un mazais Lins: pasaka. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1962. – 125 lpp.
17. Zied atkal vecais koks: jaunās Ķīnas dzeja. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1962. – 161 lpp.
18. Lao Še. Rikša. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1963. – 339 lpp.
19. Priedītis A. Spīd mēness zilā mijkrēslī: ķīniešu lirika. – Chicago: A. Kalnājs, 1965. – 152 lpp.: il.
20. Čžan Tjaņ – i. Vēstules no garu valstības. – Rīga: Liesma, 1978. – 165 lpp.
21. Lao Še. Piezīmes par Kaķiešu pilsētu: romāns un stāsti. – Rīga: Liesma, 1986. – 229 lpp.
22. Senču ceļš. – Rīga: IU Mācību apgāds, [2002]. – 189 lpp.
23. Dai Sidzje. Balzaks un Mazā Ķīniešu Šuvēja. – Rīga: Atēna, 2004. – 143 lpp.

Ne katram dots talants pamanīt citu talantus.

Ķīniešu sakāmvērds

17. gs. 30. gados Ķīnā iespiesta farmakoloģijas grāmata. Ārstniecības augi.
 《本草纲目》 (17世纪30年代)

Latviešu literatūra ķīniešu valodā

拉脱维亚文学作品的中译本

1. Lācis V. Pazudusī dzimtene. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1953. – 302 lpp.
2. [Лацис В. Потерянная родина. – Москва: Молодая гвардия, 1954. – 319 с. – Книга на китайском яз.]
3. [Lācis V. Stāstu izlase / tulk. Sjan Sin – jue. – Pekina: Rakstnieks, 1956. – 122 lpp. – Grām. ķīniešu val.]
4. Lācis V. Vētra: I daļa 1. grāmata. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1947. – 207 lpp.
5. [Lācis V. Vētra: 1. sējums 1. daļa / tulk. Lju – Hua – juņ. – Pekina: Laikmets, 1954. – 289 lpp. – Grām. ķīniešu val.]
6. [Lācis V. Vētra: 1.–3. daļa / tulk. Čžou Bu – čži. – Šanhaja: Literatūra un māksla, 1962. – Grām. ķīniešu val.]

Ķīniešu medicīna

中医

1. [Ķīnā iespiesta farmakoloģijas grāmata. Ārstniecības augi. – 17. gs. 30. gados.] (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Inv. Nr. 6228).
2. Evalds H. Akupresūra visiem. – Rīga: Zvaigzne, 1982. – 111 lpp.: il.
3. Pjonteka D. Ķīniešu medicīna sievietēm. – Rīga: Jumava, 2001. – 261 lpp.: il.
4. Čia M., Arava D. Biežāk, ilgāk, labāk!: Dao seksta mācība katram vīrietim. – Rīga: Atēna, 2003. – 312 lpp.: il.
5. Николаев Н. Традиционные аспекты сочетания акупунктуры и фитотерапии. – Рига: Global Industrial Capital Corporation, 1997. – 447 с.
6. Garbuzovs V. Senās Ķīnas medicīna // Dziednieks. – Nr. 18 (1997), 8.–9. lpp.; Nr. 19 (1997), 8.–9. lpp.; Nr. 20 (1997), 8.–9. lpp.; Nr. 21 (1997), 8.–9. lpp.; Nr. 22 (1997), 8.–9. lpp.; Nr. 23 (1997), 8.–9. lpp.; Nr. 24 (1997), 15. lp.; Nr. 1 (1998), 15. lp.; Nr. 2 (1998), 15. lp.

Кinas тѣjas рекламaс лaпaс, aп 20. гs. сaкyмy.
二十世紀初中國茶廣告

Ķīnas tēja un kulinārija

中国饮食

*Ķīnietis, kas runāja latviski
Dzertuvē,
Dzirnavu ielā,
kur naktīs
pērk zemnieki mīlu,
sulainis ķīnietis
pasniedza alu
un runāja latviski,
klanoties ķīniski zemu.*

*Bizi,
pusmetru garo
un spīdīgi melno
kā akmeņu ogle
un galdnieku piķis,
viņš ķīniski laipni
bij ziedojis Eiropas garšai
uz visu ko īsu.*

*No A. Čaka dzejoļa
“Ķīnietis, kas runāja latviski”.*

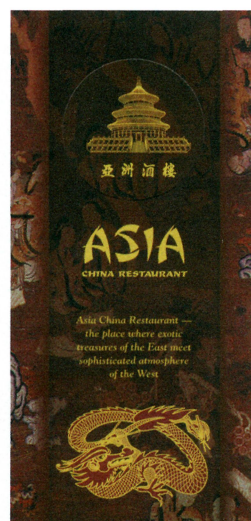
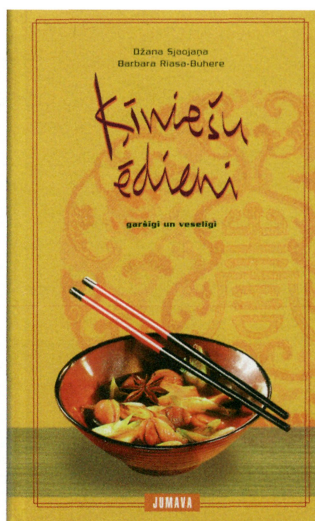
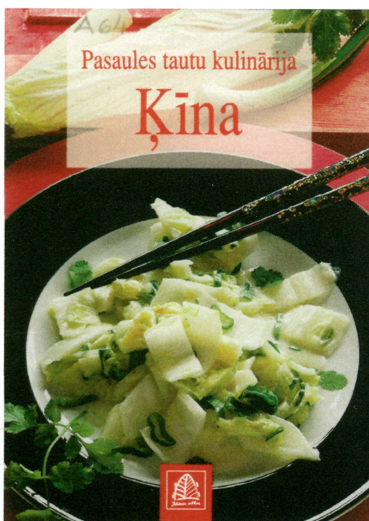
1. Čaks A. Ķīnietis, kas runāja latviski: [dzejolis] // Čaks A. Pasaules krogs. – Rīga: M. B. Zaļā Vārna, 1929. – 34.–35. lpp.
2. Gēks R. Tēja. – Rīga: Jāņa sēta, 2001. – 189 lpp.: il.

Garais ceļš pa sauszemi no Ķīnas uz Eiropu cauri tuksnešiem un pāri kalnu grēdām izrādījās piemērotāks tējas transportēšanai nekā ceļošana pa jūru, kur produkcija bija pieblīvēta mītrās un nevēdināmās tilpnēs. Šī iemesla dēļ karavānu tēju gadsimtiem ilgi vērtēja augstāk, un to lielos daudzumos pārdeva Eiropas zemēs.

*R. Geks
Tēja. Rīga, 2001.*

3. Agņivcevs N. Ķīnas tēja. – Maskava: Prometejs, 1928. – 18 lpp.: il.
4. Grandā G. Sens ķīniešu zīlēšanas veids ar tējas lapiņām // Mistērija. – Nr. 1 (2000), 32. lpp.
5. Kunkels K. Piecu elementu uzturs ķīniešu gaumē. – Rīga: Tapals, 1998. – 160 lpp.

6. Hu E. Ķīniešu ēdieni. – Rīga: Ekonomisko reformu institūts, 2000. – 84 lpp.: il.
7. Reiherts V. Pasaules tautu kulinārija. Ķīna. – Rīga: Jāņa sēta, 2001. – 34 lpp.: il.
8. Reiherts V., Liu E. Pasaules tautu kulinārija. Ķīna. – Rīga: Jāņa sēta, [2001]. – 205 lpp.: il.
9. Sjaojaņa Dž., Riasa – Buhere B. Ķīniešu ēdieni. – Rīga: Jumava, 2002. – 204 lpp.: il.
10. Hensa R., Millere – Urbāne K. Pasaules tautu kulinārija. Āzija. – Rīga: Jāņa sēta, [2003]. – 189 lpp.
11. Baumanis K. Šanhaja pie Daugavas // Liesma. – Nr. 7 (1994), 44.–48. lpp.
12. Skābais jaungads: Rīgas ķīnieši: [restorāni Rīgā] // Klubs. – Nr. 2 (2005), 80.–81. lpp.
13. Latvels J. Ķīniešu latvieša vakariņas // Rīgas Laiks. – Nr. 12 (2002), 76.–77. lpp.
14. Polikarps E. Ko un kā ēd ķīnieši // Rīgas Laiks. – Nr. 8 (1996), 61.–63. lpp.
15. Asia China restaurant: ķīniešu restorāna reklāmas buklets. – [B. v., b. g.]. – 1 lp.

Horoskopi un Fen – Šui

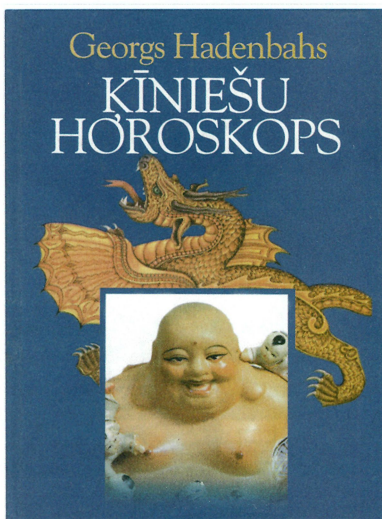
中国生肖和风水

1. Ķīniešu horoskops // Horoskopi. – Rīga: Zinātne, 1992. – 61.–85. lpp.
2. Lau T. Ķīniešu horoskopu rokasgrāmata. – Rīga: Elpa, 1994. – 315 lpp.
3. Hadenbahs G. Ķīniešu horoskops. – Rīga: Iljus, 1998. – 85 lpp.
4. Kvoкс M. Ķīniešu astroloģija. – Rīga: Jumava, 1998. – 245 lpp.

Jau pirms gadu tūkstošiem senajā Ķīnā radās izpratne par to, kā enerģija cirkulē apkārtējā vidē, kā mūsu dzīves kvalitāti ietekmē pat niecīgākā forma vai detaļa.

Fen šui (vējš un ūdens) ir ķīniešu uzskatu sistēma, kas apvieno astroloģiju ar mājas iekārtošanas principiem, ģeogrāfiju ar mitoloģiju, vēsturi ar maģiju.

5. Heila D. Fen šui enciklopēdija. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. – 256 lpp.: il.
6. Linna D. Fen šui dvēselei. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. – 256 lpp.: il.
7. Tū L. Fen šui mīlestībai. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. – 169 lpp.: il.

Pūķis R. Vebstera grāmatā
"Feng shui iesācējiem". Rīga, 2000.
《风水入门》(2000年)

8. Tū L. Praktiskais Fen šui: 168 padomi veiksmei. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. – 169 lpp.: il.
9. Vebsters R. Feng shui iesācējiem. – Rīga: Kontinents, 2000. – 160 lpp.: il.
10. Kingstone K. Fen šui: harmonija jūsu mājā. – Rīga: Aplis, 2001. – 301 lpp.: il.
11. Brauns S. Fen šui. – Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2001. – 159 lpp.
12. Koka D. Fen šui. – Rīga: Zvaigzne ABC, [2001.] – 96 lpp.
13. Vaidra N. Fen šui: 150 padomi. – Rīga: Aplis, 2002. – 263 lpp.
14. Semjonova A. Pilnīga Fen šui sistēma. – [Rīga]: Convictor, 2003. – 268 lpp.: il.

“Fen šui” nozīmē vējš un ūdens. Tā ir mājas ierīkošanas un sakārtošanas māksla, kas sekmē panākumus dzīvē, veselību, pārticību un laimi.

Ilustrācija R. Vebstera grāmatā “Feng shui iesācējiem”. Rīga, 2000.
 «风水入门» (2000年)

Ķīniešu cīņas māksla

中国功夫

1. Бусыгин И. Ушу – эстетика и здоровье. – Рига: Общество «Знание», 1990. – 127 с.
2. Ли – Брюс. Техника самообороны: методика борьбы. – [Madona: Fanta, 1990.] – 56 с.: ил.
3. Ли – Брюс. Техника тренировок: методика борьбы. – [Madona: Fanta, 199?.] – 60 с.: ил.
4. Ван Синьде. Боевое Кунг – Фу монастыря Шао – Линь. – Рига: ООО Дукс, 1991.
Ч. 1: техника атак ногами. – 61 с.: рис.
Ч. 2: техника атак. – 83 с.: рис.
5. Золотая книга о Брюсе Ли. – Рига: Aleks, 1991. – 46 с.
6. Тай – цзи Гунн – фу. – Рига: [Тале], 1991. – 188 с.

Kad divi strīdā neprot viens otram piekāpties, zaudē abi.

Ķīniešu sakāmvērds

Sinologi Latvijā

拉脱维亚的汉学家

1. Staburova J. Latvija – Ķīna Taivana: trīsstūris vai aplis? – Rīga: Latvijas Ārpolitikas institūts, 1993. – 64 lpp.
2. Staburova J. Politiskās partijas un biedrības Siņhaja revolūcijas laikā: habilitācijas darba kopsavilkums. – Rīga: Latvijas Universitāte, 1993. – 41 lpp.
3. Staburova J. Ķīnas Tautas Republika ar un bez Dena Sjaopina. – Rīga: Ekonomisko reformu institūts, 1997. – 79 lpp.
4. Staburova J. Pieminot Ķīnas republikas astoņdesmitgadi // Diena. – Nr. 199 (1991, 12. okt.), 4. lpp.
5. Staburova J. Esam katastrofāli mainījušies // Una. – Nr. 10 (2000), 22. lpp.

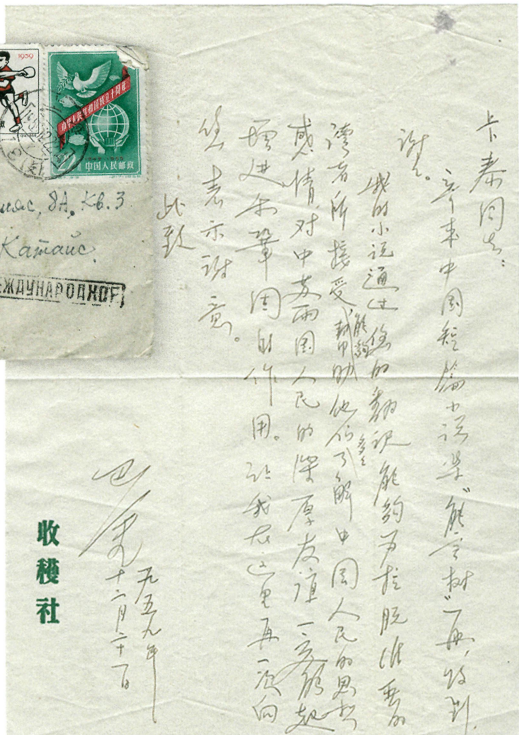
E. Katajs

Edgars Katajs.
汉学家卡泰

Edgara Kataja piezīmju kalendārs.
汉学家卡泰日历

Ķīniešu rakstnieka
Ba Cziņa vēstule
Edgaram Katajam pateicībā
par viņa darbu tulkojumieni.
巴金致拉脱维亚翻译家卡泰手札

一九五九年
十二月十七日

6. Staburova J. Latvieši kultūru šūpolēs: [intervija ar Jeļenu Staburovu] / intervēja Ģ. Kondrāts // Lauku Avīze. – Nr. 107 (2000, 9. sept.), 9. lpp.

7. Staburova J. Tu esi tikai maza daļa: [intervija ar Jeļenu Staburovu] / intervēja T. Šaitere // Diena. – Nr. 282 (2001, 30. nov.), 13. lpp.

Vārdu “Ķīna” hieroglīfos raksta “Džunguo”, kas nozīmē “centrālā valsts”, tas nozīmē, ka ķīnietis katru dienu saka – es dzīvoju centrālajā valstī, un tā viņš arī ik mirkli domā. Tas taču atstāj iespaidu uz miljontautas pašapziņu, vai ne? Savukārt Ķīnas Tautas Republika izrunā kā Džun hua zemiņ gunhe guo – Centrālā ziedošā tautas vispārējās harmonijas valsts.

J. Staburova
Diena. 2001., Nr. 282.

8. Pildegovičs P. Mūsu, latviešu ķīnietis: [saruna redakcijā ar Pēteri Pildegoviču] // Zvaigzne. – Nr. 7 (1990), 6.–7. lpp.

9. Pildegovičs P. Ķīniešu ābece: [sinologs Pēteris Pildegovičs stāsta par Ķīnu] / pierakst. Z. Lāce // Skola un Ģimene. – Nr. 10 (1998), 4.–7. lpp.

10. Pildegovičs P. “Nepārķīnoties Ķīnā...” / pierakst. I. Viksne // Rīgas Balss. – Nr. 5 (2004, 8. janv.), 17. lpp.

Cilvēki brauc, lai mēģinātu iepazīt un saprast Ķīnu. Bet līdz galam jau to nemaz nevar, jo šai tautai ir milzīga vēsture.

P. Pildegovičs

11. Forante I. Vairs nemāku dzīvot šeit: [Ina Forante – sinoloģe ar lielu pieredzi – par dzīvi Austrumos] // Una. – Nr. 10 (2000), 22.–23. lpp.

12. Ķīniešu rakstnieka Ba Cziņa vēstule Edgaram Katajam pateicībā par viņa darbu tulkojumiem.

Tulkotājs Edgars Katajs (arī Edgars Kattai), dzimis 1923. gadā Buhedū ciemā Ķīnā. Kopš 1955. gada dzīvo Rīgā.

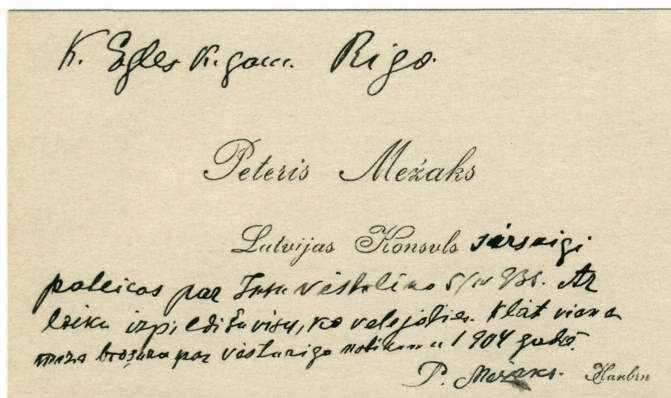
13. Zveja I. Starp divām valodām, zem desmit karogiem: [par Edgaru Kataju] // Neatkarīgā Rīta Avīze. – Nr. 61 (2000, 13. marts), 10. lpp.

Mans nolūks nebija rakstīt grāmatu par Ķīnu un ķīniešu dzīvi. Izklāstīju tikai savas ikdienas gaitas, ko pavadīju plecu pie pleca kopā ar ķīniešiem, krieviem, japāņiem, korejiešiem, ebrejiem,

Kīniešu laimes novēlējums Latvijai

Latvijas konsuls Harbinā Pēteris Mežaks,
1924. gads.
拉脱维亚驻哈尔滨领事彼得
尔斯·米嘉禾 (1924年)

Pētera Mežaka vizitkarte.
彼得尔斯·米嘉禾的名片

tatāriem, poļiem un, protams, arī latviešiem, kurus liktenis bija savedis kopā brīnišķīgā, nu jau vairs neatkārtojamā zemeslodes gabaliņā, ko parasti mēdza dēvēt par Mandžūriju.

E. Katajns

Zem desmit valstu karogiem. Rīga, 2000.

14. Benfelde S. Eiropieša dzīve ar Austrumiem: [par Edgaru Kataju] // Nedēļa. – Nr. 4 (2004, 22. janv.), 28.–31. lpp.

Diplomātiskās attiecības un vizītes

外交关系和互访

1. Konsulāts Ķīnā //Latvijas Republika desmit pastāvēšanas gados. – Rīga: Golts un Jurjans, 1928. – 89.–90. lpp.

1923. gada 16. augustā Ķīnas valdība atzina Latvijas Valsts neatkarību de iure.

2. Ķīnas Republikas sūtņa Lielbritānijā 16.08.1923. nota par Latvijas Republikas atzišanu // Dokumenti par Latvijas valsts starptautisko atzišanu, neatkarības atjaunošanu un diplomātiskajiem sakariem, 1918–1998. – Rīga: Nordik, 1999. – 117. lpp.

Eduards Zilgalvis (1884–1954) – no 1920. gada maija goda konsuls Harbinā, no 1922. gada janvāra līdz 1923. gada maijam Šanhajā.

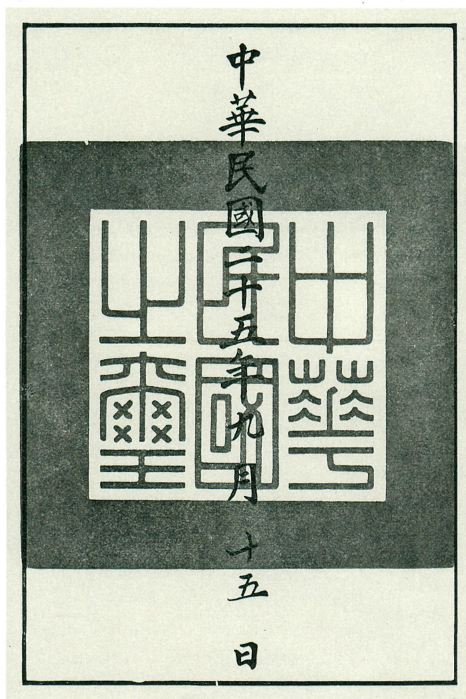
3. Zilgalvis E. // Latvijas ārlietu dienesta darbinieki, 1918–1991. – Rīga: Zinātne, 2003. – 348.–349. lpp.
4. Ķīniešu laimes novēlējums Latvijai: [E. Zilgalvis saņēmis izsūtītu laimes novēlējumu] // Atpūta. – Nr. 701 (1938), 14. lpp.

Ķīniešu laimes novēlējums Latvijai

Latvijas agr. Pārstāvis Tālajos austrumos Ed. Silgalvis saņēmis no saviem biedriem – ķīniešu muitas ierēdņiem viņu Jaunā gadā sirsnīgus laimes novēlējumus Latvijai, viņam un viņa ģimenei. Īpatnais ķīniešu laimes novēlējums ir ar zelta krāsas brokāta diegiem uzšūts uz zīda atlasa drēbes, kas ir 8 pēdas gara un 5 pēdas plata.

Atpūta. 1938., Nr. 701.

Pēteris Mežaks (1858–1941) – no 1922. gada janvāra līdz 1925. gada janvārim vicekonsuls Harbinā, turpmāk goda konsuls.

Lin Sen Ķīnas Nacionālās Valdības prezidents
 viņa Ekselencei Kārlim Ulmaņa kungam Latvijas Republikas prezidentam,
 1936. gada 15. septembrī.
 中国总理致拉脱维亚总统卡尔利斯·乌尔马尼斯的就职贺电 (1936年9月15日)

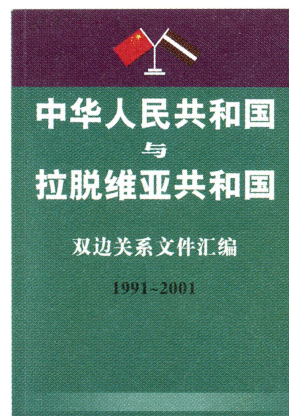
月十九日法律規定業已就職
 逖聽之餘良深愉快
 貴我兩國邦交素篤本主席與
 貴大總統願望相符必當盡力
 益使鞏固專此肅復並祝
 政躬康泰
 國運熾昌

中華民國
 國民政府主席謹致書於
 臘特維亞民國
 大總統閣下接誦四月十一日
 惠書藉悉
 榮膺
 臘特維亞大總統依照本年三

5. Mežaks P. // Latvijas ārlietu dienesta darbinieki, 1918–1991. – Rīga: Zinātne, 2003. – 207.–208. lpp.
 6. Pēteris Mežaks, Latvijas goda konsuls Harbinā. Fotografija. Foto – Т-ва Художников, 1924, Harbina.
 7. Latvijas konsula Harbinā Petera Mežaka vizītkarte – vēstulīte Kārlim Eglem (LAB Rokr. un reto grām. nod. – Egle K., fonds Nr. 583).
 8. Ķīna. China: [konsulātu darbinieki Harbinā un Šanhajā] // Latvijas diplomātiskās un konsulārās pārstāvības ārzemēs. – Rīga: Ārlietu ministrija, 1927. – 35. lpp.
 9. Ķīna. China: [konsulātu darbinieki Harbinā un Šanhajā] // Latvijas diplomātiskās un konsulārās pārstāvības ārzemēs. – Rīga: Ārlietu ministrija, 1933. – 33. lpp.
 10. Lin Sen Ķīnas Nacionālās Valdības prezidents viņa Ekselencei Kārlim Ulmaņa kungam Latvijas Republikas prezidentam. – Oriģināls ķīniešu val. 63.–67. lpp. // Ārzemju valdnieku un prezidentu atbildes uz Valsts prezidenta Dr. Kārļa Ulmaņa notifikāciju par amatā stāšanos. – Rīga: Valsts Prezidenta sekretariāts, 1937. – 145. lpp.
 11. Ķīnas Tautas Republikas valsts padomnieka un ārlietu ministra 07.09.1991. vēstule par Latvijas valdības atzīšanu un tūlītēju diplomātisko attiecību nodibināšanu // Dokumenti par Latvijas valsts starptautisko atzīšanu, neatkarības atjaunošanu un diplomātiskajiem sakariem, 1918–1998. – Rīga: Nordik, 1999. – 300. lpp.
 12. Latvijas Republikas un Ķīnas Tautas Republikas 12.09.1991. kopīgais paziņojums par diplomātisko attiecību nodibināšanu // Dokumenti par Latvijas valsts starptautisko atzīšanu, neatkarības atjaunošanu un diplomātiskajiem sakariem, 1918–1998. – Rīga: Nordik, 1999. – 315. lpp.
- 1994. gada decembrī Latvijas Valsts prezidents Guntis Ulmanis bija vizītē Ķīnā.*
13. [Latvijas Valsts prezidents Guntis Ulmanis valsts vizītē Ķīnā] // Mans prezidenta laiks. – Rīga: Preses Nams, 1999. – 34. lpp.
 14. Tihonovs J. Savs cilvēks Ķīnā, kas pārstāvēs Latviju! [P. Pildgovičs būs Latvijas Republikas pagaidu pilnvarotais lietvedis

Ķīnas Tautas Republikas prezidents Džjans Džemins un Latvijas Valsts prezidents Guntis Ulmanis pieņem Ķīnas Nacionālo bruņoto spēku parādi. 1994. gads. Fotogrāfija grāmatā "Mans prezidenta laiks". Rīga, 1999.
拉脱维亚总统贡季斯·乌尔马尼斯访华期间与中国国家主席江泽民共同检阅仪仗队（1994年）

Ķīnas Tautas Republika un Latvijas Republika. Dokumentu krājums.
《中华人民共和国与拉脱维亚共和国双边关系文件汇编》

Tējas namiņš Rīgā, Kronvalda parkā.
Fotogrāfija. 2005. gads.
里加公园中的“中国亭”
(2005年)

Ķīnas Tautas Republikā // Diena. – Nr. 222 (1998, 23. sept.), [1.], 16. lpp.

15. Peissens J. Ķīnas Tautas Republikā: šodien, 1. oktobrī – valsts svētki, Ķīnas Tautas Republikas nodibināšanas diena: Jao Peissens (Yao Peisheng), Ķīnas Tautas Republikas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks, – Latvijas Vēstnesim / intervēja J. Ūdris // Latvijas Vēstnesis. – Nr. 283 (1998, 1. okt.), [1.], 5. lpp.: il.
16. Pildegovičs P. Ķīnas Tautas Republikā: Pēteris Pildegovičs, Latvijas Republikas pagaidu pilnvarotais lietvedis Ķīnas Tautas Republikā, – Latvijas Vēstnesim / intervēja J. Ūdris // Latvijas Vēstnesis. – Nr. 283 (1998, 1. okt.), 5. lpp.
17. Džunhua Zeņmiņ Sunhego: Šuanbjaņ guaņsi veņdzjaņ huibjaņ: [Ķīnas Tautas Republika un Latvijas Republika: dokumentu krājums], 1991–2001. – [B. v.], 2001. – 81 lpp.
18. Tējas namiņš Rīgā, Kronvalda parkā. Fotogrāfija. 2005. gads.

2001. gadā Rīgas svētku laikā Sudžou pilsēta pasniedza Rīgai īpašu dāvanu – Tējas namiņu Kronvalda parkā.

19. Kaivens V. Ciemiņš namatēvu neaizmirst: [Ķīnas Tautas Republikas vēstnieka Latvijā Vana Kaivena saruna ar Voldemāru Krustiņu un Ģirtu Kondrātu] / mater. sagat. V. Krustiņš; pierakst. Ģ. Kondrāts // Lauku Avīze. – Nr. 89 (2002, 8. jūn.), [1.], 9. lpp.
20. Kondrāts Ģ. Ķīnas valsts galva Dzjans Czemins // Lauku Avīze. – Nr. 89 (2002, 8. jūn.), 9. lpp.

Latvijā ciena Ķīnas seno civilizāciju un kultūru, izprot tās svarīgo lomu mūsdienu pasaulē. Vienlaikus mēs ar lielu interesi sekojam līdzī vērienīgajām ekonomiskajām reformām Ķīnā, tās atvērtībai pasaulei.

*E. Semanis, Latvijas Republikas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Ķīnas Tautas Republikā
Diena. 2002., Nr. 133.*

21. Semanis E. Sagaidot Ķīnas prezidenta vizīti Latvijā // Diena. – Nr. 133 (2002, 10. jūn.), 2. lpp.

2002. gada 10.–12. jūnijā notika Ķīnas Tautas Republikas prezidenta Dzjana Dzemina valsts vizīte Latvijā.

22. Kondrāts Ģ. Ķīnas prezidents Latvijā // Lauku Avīze. – Nr. 90 (2002, 11. jūn.), [1.] lpp.

Latvijas Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga un
Ķīnas Tautas Republikas ārlietu ministrs Li Džaosins, 2005. gada augusts.
拉脱维亚总统瓦伊拉·维凯-弗赖贝加与中国外长李肇星合影（2005年8月）

Ķīnas Tautas Republikas ārlietu ministrs Li Džaosins un
Latvijas Republikas ārlietu ministrs Artis Pabriks, 2005. gada augusts.
中国外长李肇星与拉脱维亚外长帕布利克斯合影（2005年8月）

Latvijas Republikas ministru prezidents Aigars Kalvītis un
Ķīnas Tautas Republikas ārlietu ministrs Li Džaosins, 2005. gada augusts.
拉脱维亚总理阿伊加尔斯·卡尔维季斯与中国外长李肇星合影（2005年8月）

23. Mēters A. Ķīnas vadonis pirmoreiz Latvijā // Diena. – Nr. 134 (2002, 11. jūn.), [1.], 4. lpp.

24. Ščerbinskis V. Izstāde “Ķīna Latvijas Valsts vēstures arhīva dokumentos” // Latvijas Arhīvi. – Nr. 4 (2002), 146.–148. lpp.

2004. gada 12.–18. aprīlī notika Latvijas Valsts prezidentes Vairas Viķes-Freibergas vizīte Ķīnā.

25. Dzi Janči. Ķīnā – sociālistiskā tirgus ekonomika: [intervija ar Ķīnas Tautas Republikas ārkārtējo un pilnvaroto vēstnieku Latvijā Dzi Janči kungu par Ķīnas politiku un ekonomiku] / mater. sagat. I. Balode, J. Paiders // Neatkarīgās Rīta Avīze. – (Piel. “Biznesa Jaunumi”; Nr. 14). – Nr. 81 (2004, 5. apr.), [1.]–2. lpp.: diagr.

26. Semanis E. Abas mūsu valstis ir ieinteresētas labās attiecībās // Latvijas Vēstnesis. – Nr. 58 (2004, 14. apr.), B3. lpp.; Nr. 59 (2004, 15. apr.), B3. lpp.

Einars Semanis dzimis 1957. gadā Alūksnē. Beidzis Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti, filozofijas zinātņu doktors. No 1999. līdz 2004. gadam bijis Latvijas vēstnieks Ķīnā.

27. Bergs N. Panākumi Ķīnā: pareiza prece par pareizo cenu: [par tirgus ekonomiku] // Neatkarīgās Rīta Avīze. – (Piel. “Biznesa Jaunumi”; Nr. 14). – Nr. 81 (2004, 5. apr.), [1.] lpp.

28. Jeremejevs V. Lielajā Ķīnā var realizēt arī mazas preču partijas: [par Latvijas biznesa izredzēm Ķīnā stāsta kompānijas “Gloveks” prezidents Valentīns Jeremejevs] / pierakst. I. Balode // Neatkarīgās Rīta Avīze. – (Piel. “Biznesa Jaunumi”; Nr. 14). – Nr. 81 (2004, 5. apr.), 8. lpp.: tab.

29. Ūdris J. Augstākā līmeņa vizīte pasaules lielākajā valstī Ķīnā: [Latvijas Republikas Valsts prezidentes V. Viķes-Freibergas valsts vizīte Ķīnas Tautas Republikā] // Latvijas Vēstnesis. – Nr. 58 (2004, 14. apr.), B3. lpp.; Nr. 59 (2004, 15. apr.), B3. lpp.; Nr. 60 (2004, 16. apr.), B[1.], B3. lpp.

30. Latvijas un Ķīnas attiecības: hronoloģija, skaitļi un fakti / pēc Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas informācijas // Latvijas Vēstnesis. – Nr. 60 (2004, 16. apr.), B3. lpp.

31. Viķe-Freiberga V. Noticēt saviem spēkiem: [ko Vaira Viķe-Freiberga stāstīja Ķīnas studentiem] / pierakst. V. Serdāns, L. Krūmiņa // Latvijas Avīze. – Mājas Viesis. – Nr. 124 (2004, 7. maijs), [30.–33.] lpp.

32. Četras fotogrāfijas par Ķīnas Tautas Republikas ārlietu ministra Lī Džaosina vizīti Latvijā 2005. gada augustā. Foto – Ķīnas Tautas Republikas vēstniecība Latvijā. 21 x 30,5 cm. 2005. gads.
33. Valsts prezidente pieņemot akreditācijas vizītē Ķīnas Tautas Republikas vēstnieku [Čžans Liminu] // Latvijas Vēstnesis. – Nr. 195 (2005, 7. dec.), 16. lpp.

Mūsdienu Ķīna

当代中国

Ja reiz vairs nevaram iedomāties savu dzīvi bez daudziem priekšmetiem, kas ražoti Ķīnā, tad vairs nevaram runāt arī par šīs zemes kultūru kā par kaut ko ārpus mūsu pasaules stāvošu.

J. Staburova

Lauku Avīze. 2000., Nr. 107.

1. Ķīna // Adams S. Pasaules ģeogrāfija. – Rīga: Zvaigzne ABC, 1999. – 176.–178. lpp.
2. Baumanis B. Karavāna iet nāvē. – Rīga: AGB, 2002. – 203 lpp.: il.
3. Šulcs B. Nezināmā Ķīna. – Rīga: Lauku Avīze, 2005. – 255 lpp.: il.

Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis Jānis Stradiņš ar Ķīnas Zinātņu akadēmijas prezidentu Lu Joņšaru Pekinā, 2002. gads.
拉脱维亚科学院院长史特拉丁什与中国科学院院长陆甬祥合影 (2002年)

4. Ķīna // Ekspedīcija "Pasaules Jumts". – Rīga: Jumava, 2002. – 46.–76. lpp.
 5. Lielmane I. Meklējot moderno Ķīnu // Pastaiga. – Nr. 5 (2001), 90.–93. lpp.
 6. Pildegovičs P. Mainīgi nemainīgā Pekina // Latvijas Vēstnesis. – Nr. [131] (2004, 19. aug.), B3 lpp.
- Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis Jānis Stradiņš ar Ķīnas Zinātņu akadēmijas prezidentu Lu Joņšaņu Pekinā 2002. gadā. Fotogrāfija no grāmatas "Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis Jānis Stradiņš", Rīga, 2004. gads, 111. lpp.*
7. Balmaks I. Es pētu viņus un viņi – mani // Diena. – (Piel. "SestDiena"). – Nr. 36 (2005, 12. febr.), 40.–[45.] lpp.: karte.
 8. Gouvans Dž. Ko ciena ķīnieši: [par perspektīvām kultūrā un ekonomikā Ilva Skulte intervē Ķīnas ziņu aģentūras *Sinhua* akreditēto pārstāvi Latvijā Džanu Gouvanu (Zhang Guowang)] / intervēja I. Skulte // Kultūras Forums. – Nr. 14 (2005, 15./22. apr.), 4.–5. lpp.
 9. Tuzhikov M. Chinese Factor // The Baltic Course. – No. 18 (2005), p. 22–23.
 10. Ķīniešiem ābeceš nav: [intervija ar Rīgas Stradiņa universitātes profesori, Konfūcija centra vadītāju Jeļenu Staburovu, Ķīnas Tautas Republikas vēstniecības Latvijā padomnieku Li Veņsjiņu, Rīgas Stradiņa universitātes rektoru Jāni Vētru, pasniedzēju Unu Bērziņu un Latvijas Universitātes Moderno valodu fakultātes studentu Annu Sedovu] / J. Staburova, L. Veņsjiņš, J. Vētra, U. Bērziņa, A. Sedova; pierakst. J. Peters, G. Bičevska // Republika.lv. – Nr. 16 (2006, 2. jūn.), 12.–15. lpp.: ģīm.

Daudziem vārds ķīnietis saistās ar pelēku, nīgru vīru, kam mugurpēsē sapīta bizīte. Taču tas ir tikai standarta priekšstats. Ķīna ir atvērusi savus vārtus uz pasauli. Pēdējos gados visā pasaulē lielu popularitāti ir guvusi izglītības programma "Ķīniešu valodas tilts". Aptuveni 30 miljoni cilvēku visā pasaulē apgūst ķīniešu valodu.

*Li Veņsjiņš,
Ķīnas Tautas Republikas vēstniecības Latvijā padomnieks.*

Saturs 目录

levads 前言	2
Es redzu zemi, kur tējas koks zied 我看见那茶树花开的国度	11
Senās Ķīnas vēsture, atklājumi un brīnumi 古代中国历史、发明和创造	15
Ķīniešu folklorā 中国民俗	19
Sinologs Pēteris Šmits 汉学家彼得尔斯·施密茨	23
Latvieši Ķīnā 拉脱维亚人在中国	25
Ķīniešu reliģijas, kultūra un māksla 中国的宗教、文化和艺术	35
Reliģija un filozofija 宗教和哲学	35
Kultūra 文化	39
Māksla 艺术	41
Padomju laika izdevumi 苏联时期的出版物	47
Ķīniešu literatūra un tās tulkojumi latviešu valodā 中国文学作品拉译本	49
Latviešu literatūra ķīniešu valodā 拉脱维亚文学作品中译本	53
Ķīniešu medicīna 中医	53
Ķīnas tēja un kulinārija 中国饮食	55
Horoskopi un Fen-Šui 中国生肖和风水	57
Ķīniešu cīņas māksla 中国功夫	59
Sinologi Latvijā 拉脱维亚的汉学家	59
Diplomātiskās attiecības un vizītes 外交关系及互访	63
Mūsdienu Ķīna 当代中国	70